

T.C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI

**YÜKSEK
LİSANS
TEZİ**

**AİLE YAŞAM DOYUMUYLA
ÇOCUK YAŞAM KALİTESİ
ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Memnune AYKAÇ

**İLKÖĞRETİM TEZLİ YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI**

Antalya, 2019

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
İLKÖĞRETİM TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

AİLE YAŞAM DOYUMUYLA ÇOCUK YAŞAM KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Memnune AYKAÇ

Antalya, 2019

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
İLKÖĞRETİM TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

AİLE YAŞAM DOYUMUYLA ÇOCUK YAŞAM KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Yüksek Lisans Tezi

Memnune AYKAÇ

Danışman: Doç.Dr. Zeliha YAZICI

Antalya, 2019

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans Tezi olarak sunduğum bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı dűőecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakalardan gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanımında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım.

Enstitű tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tűm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

28/06/2019

Memnune AYKAÇ

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Memnune AYKAÇ'ın bu çalışması 11.06.2019 tarihinde jürimiz tarafından **İlköğretim** Ana Bilim Dalı **İlköğretim** Tezli Yüksek Lisans Programında **Yüksek Lisans Tezi oy birliği/oy çokluğu** ile kabul edilmiştir.

İMZA

Başkan : **Prof. Dr. Perihan ÜNÜVAR**
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi / Eğitim Fakültesi
Temel Eğitim Bölümü

Üye : : **Dr. Öğr. Üy. Begümhan YÜKSEL**
Akdeniz Üniversitesi / Eğitim Fakültesi
Temel Eğitim Bölümü

Üye (Danışman) : **Doç. Dr. Zeliha YAZICI**
Akdeniz Üniversitesi / Eğitim Fakültesi
Temel Eğitim Bölümü

YÜKSEK LİSANS TEZİNİN ADI: Aile Yaşam Doyumuyla Çocuk Yaşam Kalitesi Arasındaki İlişki

ONAY:Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun tarihli ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Ramazan KARATAŞ
Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Öncelikle tez çalışmamın planlanmasında, araştırılmasında ve tüm süreç boyunca zamanını, ilgi ve desteğini esirgemeyen, engin bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım, çalışmamı bilimsel temeller ışığında şekillendiren danışmanım Doç. Dr. Zeliha YAZICI'ya, hayatımın her alanında yanımda hissettiğim, emeklerini hiçbir zaman esirgemeyen sevgili ailem Meral AYKAÇ, Ümit AYKAÇ ve Mevlüt AYKAÇ'a, yüksek lisans eğitim programına başlamam için beni teşvik eden kıymetli hocam Melda CİğERLİ YALÇIN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmamın verilerini topladığım okullarda araştırmaya katılan ve yardımlarını esirgemeyen okul yöneticilerine, öğretmenlerine ve çalışmaya gönüllü katılımlarıyla destek veren değerli ailelere teşekkür ederim.

Memnune AYKAÇ

ÖZET

AİLE YAŞAM DOYUMUYLA ÇOCUK YAŞAM KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Aykaç, Memnune

Yüksek Lisans, İlköğretim Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Zeliha YAZICI

Haziran 2019, 68 sayfa

Bu araştırmada ebeveynlerin aile yaşam doyumuyla çocukların yaşam kalitesi arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu anasınıfları ve anaokuluna devam eden 4-5-6 yaş çocuklar (n=194) ve onların ebeveynlerinden oluşmaktadır. Çalışma verileri “Aile Yaşam Doyum Ölçeği, Kid-KINDL Yaşam Kalitesi Ebeveyn Ölçeği ve Kid-KINDL Çocuk Ölçeği (4-6 yaş)” olmak üzere üç farklı ölçüm aracı kullanılarak toplanmıştır. Ebeveynlerin algılanan yaşam doyumunu belirlemek için Aile Yaşam Doyum Ölçeği kullanılmıştır. Ebeveynlerin çocukların yaşam kalitesine ilişkin bildirimlerini almak için Kid-KINDL Yaşam Kalitesi Ölçeği, 4-6 yaş çocukların kendi yaşam kalitesi algılarını belirlemek için de Kiddy-KINDL 4-6 yaş çocuk formu kullanılmıştır. Elde edilen yanıtlar kodlanarak istatistik programına aktarılmıştır. Araştırma sorularına bağlı olarak frekans ve yüzde gibi betimsel istatistikler yapılmış, ayrıca pearson korelasyon, t testi ve anova kullanılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgularda katılımcıların aile yaşam doyumlarının ve çocuk yaşam kalitesinin ortalamasının üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca aile yaşam doyumu ile çocuk yaşam kalitesi arasında bir istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Buna ek olarak aile yaşamında ebeveynlerin eğitim düzeyi, çalışma durumu, yaşı, ailenin çocuk sayısı, sahip olunan çocuklarının yaşı ve ailenin ortalama geliri gibi sosyo-demografik değişkenlere göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Çocukların yaşam kalitesi algılarında da cinsiyet, yaş ve çocuğun doğum sırası sosyo-demografik değişkenlere göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Elde edilen bir diğer sonuç da çocukların yaşam kalitesine ilişkin bildirimlerinin yetişkinlere göre daha yüksek olduğudur.

Anahtar kelimeler: Aile, Yaşam Doyumu, Çocuk, Yaşam Kalitesi, Okul Öncesi Dönem.

ABSTRACT
**THE RELATIONSHIP BETWEEN FAMILY LIFE SATISFACTION AND CHILD
LIFE QUALITY**

Aykaç, Memnune

Master's Degree, Department of Primary School Education

Thesis Supervisor: Doç. Dr. Zeliha YAZICI

June 2019, 68 Pages

In this survey, it was aimed to determine the relationship between the family life satisfaction of the parents and the quality of life of children. The study consisted of children aged 4-5-6 (n=194) attending primary school's kindergarten and kindergarten and their parents. The study data were collected using three different measurement instruments: "Family Life Satisfaction Scale, Kid-KINDL Quality of Life Parental Scale and Kid-KINDL Child Scale(4-6 years). Family Life Satisfaction Scale was used to determine perceived life satisfaction of parents. The Kid- KINDL Quality of Life Scale was used receive parental notifications of children's quality of life. Kiddy-KINDL 4-6 year-old child form was used to determine their own quality of life perceptions. The responses were coded and transferred to the statcal program. Depending on the research questions, descriptive statistics such as frequency and percentage were made and perarson correlation, t test and anova were used. According to the findings of the study, family life satisfaction and quality of life of participants were above average.In addition, there was no statistically significant relationship between family life satisfaction and quality of life. In addition, it was found that there was no statically significant difference in family satisfaction according to socio demographic variables such as educational level, working status, age of the parents, number of children of the family, age of the children and average income of the family. Another result is that children's quality of life reports are higher than adults.

Keywords: Family, Life Satisfaction, Child, Quality Of Life, Pre School Period.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
TABLolar LİSTESİ	vii

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Alt Problemleri.....	2
1.2.1. Alt Problemler	2
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Varsayımlar (Sayıtlılar).....	4
1.5. Sınırlılıklar.....	4
1.6. Tanımlar	4

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. YaşamDoyumu Kavramı	5
2.1.1. Aile Yaşam Doyumu	6
2.1.2. Aile Yaşam Doyumunu Etkileyen Faktörler	8
2.1.2.1. Cinsiyet Rollerini.....	8
2.1.2.2. Çalışma Hayatı	8
2.1.2.3. Yaş.....	9
2.1.2.4. Eğitim	9
2.1.2.5. Sosyal İlişkiler	10
2.2. Çocuk ve Yaşam Kalitesi	10
2.2.1. Sağlık Koşulları	12
2.2.2. Sosyo – Ekonomik Koşullar	13
2.2.3. Eğitim Koşulları	13
2.2.4. Aile ve Akran İlişkileri	15
2.3. Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar	15

2.3.1. Aile Yaşam Doyumuna İlişkin Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar	15
2.3.2. Çocuk Yaşam Kalitesine İlişkin YurtiçindeYapılan Araştırmalar	17
2.4. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar	19
2.4.1. Aile Yaşam Doyumuna İlişkin Yurtdışında Yapılan Araştırmalar	19
2.4.2. Çocuk Yaşam Kalitesine İlişkin Yurtdışında Yapılan Araştırmalar	20

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli.....	22
3.2. Çalışma Grubu.....	22
3.3. Veri Toplama Araçları.....	24
3.3.1. Aile Yaşam Doyum Ölçeği	24
3.3.2. Kid – KINDL Yaşam Kalitesi Ölçeği.....	25
3.4. Verilerin Toplanması.....	25
3.5. Verilerin Analizi	26

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Aile Yaşam Doyumu ve Çocuk Yaşam Kalitesi Genel Özelliklerine İlişkin Bulgular .	27
4.2. Aile Yaşam Doyumuyla Çocuk Yaşam Kalitesi Arasındaki İlişkin Bulgular.....	28
4.3. Aile Yaşam Doyumuna İlişkin Bulgular	28
4.4. Çocukların Kendi Yaşam Kalitesi Bildirimlerine İlişkin Bulgular	33
4.5. Çocuk Yaşam Kalitesine Dair Ebeveyn ve Çocuk Bildirimlerine İlişkin Bulgular	34

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma	35
5.1.1. Aile Yaşam Doyumu ve Çocuk Yaşam Kalitesi Genel Özelliklerine İlişkin Sonuçlar.....	35
5.1.2. Aile Yaşam Doyumuyla Çocuk Yaşam Kalitesi Arasındaki İlişkin Sonuçlar	35
5.1.3. Aile Yaşam Doyumuna İlişkin Sonuçlar	37
5.1.4. Çocukların Kendi Yaşam Kalitesi Bildirimlerine İlişkin Sonuçlar	38
5.1.5. Çocuk Yaşam Kalitesine Dair Ebeveyn ve Çocuk Bildirimlerine ilişkin Sonuçlar	39

5.2. Öneriler.....	40
KAYNAKÇA.....	42
EKLER	61
Ek-1: Kişisel Bilgi Formu	61
Ek-2: Aile Yaşam Doyum Ölçeği Madde Örnekleri	62
Ek-3: Kıddy Kındl 4 – 6 Yaş Çocuk Ölçeği Madde Örnekleri	63
Ek-4: Kındl Ebeveyn Ölçeği Madde Örnekleri	64
Ek-5: Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden Alınan İzin Belgesi	65
ÖZGEÇMİŞ	67
İNTİHAL RAPORU	68

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 3.2.1. Araştırma Grubunun Sosyodemografik Özellikleri.....	23
Tablo 4.1.1. Ebeveynlerin Yaşam Doyumu ve Çocukların Yaşam Kalitesine İlişkin Betimsel İstatistikler.....	27
Tablo 4.2.1. Aile Yaşam Doyumuyla Çocuk Yaşam Kalitesi Arasındaki İlişki.....	28
Tablo 4.3.1.a. Annenin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Aile Yaşam Doyumu Analiz Sonuçları.....	29
Tablo 4.3.1.b. Babanın Eğitim Durumu Değişkenine Göre Aile Yaşam Doyumu Analiz Sonuçları.....	29
Tablo 4.3.2. Annenin Çalışma Durumu Değişkenine Göre Aile Yaşam Doyumu Analiz Sonuçları.....	30
Tablo 4.3.3.a. Annenin Yaşı Değişkenine Göre Aile Yaşam Doyumu Analiz Sonuçları.....	30
Tablo 4.3.3.b. Babanın Yaşı Değişkenine Göre Aile Yaşam Doyumu Analiz Sonuçları.....	31
Tablo 4.3.4.a. Ailenin Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Aile Yaşam Doyumu Analiz Sonuçları.....	31
Tablo 4.3.4.b. Ailenin Sahip Olduğu Çocuğun Yaşı Değişkenine Göre Aile Yaşam Doyumu Analiz Sonuçları.....	32
Tablo 4.3.5. Ailenin Ortalama Geliri Değişkenine Göre Aile Yaşam Doyumu Puanları Analiz Sonuçları.....	32
Tablo 4.4.1. Cinsiyet Değişkenine Göre Yaşam Kalitesi Puanları Analiz Sonuçları.....	33
Tablo 4.4.2. Yaş Değişkenine Göre Yaşam Kalitesi Puanları Analiz Sonuçları.....	33
Tablo 4.4.3. Doğum Sırası Değişkenine Göre Yaşam Kalitesi Analiz Sonuçları.....	34
Tablo 4.5.1. Ebeveyn ve Çocuğa Göre Yaşam Kalitesine İlişkin Analiz Sonuçları.....	34

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Çocuklara yapılan yatırım, toplumların geleceğine yapılmış büyük bir yatırımdır. Bu nedenle son yıllarda çocuklara yönelik izlenen politika ve hizmetlerde başta UNICEF olmak üzere birçok ulusal ya da uluslararası kuruluşun, çocukların iyi olma haline odaklandığı bilinmektedir. Yaşamın farklı alanlarında öznel doyumun göstergesi olarak kabul edilen yaşam kalitesi, bireysel iyi olma halinin bir anlatımıdır. Dolayısı ile çocuğun yaşam kalitesini ve memnuniyetini ön plana alan ve belirlenmeye çalışılan temel göstergeler, aynı zamanda çocuğun iyi olma halini arttırmayı hedefleyen göstergelerle aynıdır. Çocukların yaşam koşullarını belirleyen unsurlar hem nesnel hem de öznel göstergeleri içerdiğinden aile, okul, akran, eğitim ya da sağlık açısından geçirilen pozitif yaşantılar, çocuğun fiziksel, duygusal, zihinsel ve ruhsal gelişiminde olumlu etkiler yaratabilmektedir (Metin ve Özaydın, 2016).

Çocukların aile ya da akran ilişkileri, oyun oynama, okula uyum gibi yaşamsal deneyimleri kendilik algılarında ve duygusal tepkilerinde önemli bir yer tutmaktadır (Sarı ve Cenkseven, 2008). Özellikle çocuğun yaşamında etkin rol oynayan aile, arkadaşlar, eğitim ortamı, boş zaman gibi yaşam açısından anlam ve önem taşıyan değişkenlerin çocuk üzerinde yarattığı memnuniyet ya da tersi duygular (Linnakylä ve Brunell, 1996) onun iyi olma halini ya da yaşam kalitesini olumsuz etkileyebilmektedir. Çocuğun içinde yaşadığı ekonomik, sağlık ve eğitim gibi nesnel yaşam koşullarını nasıl yorumladığı ve mutluluk ya da yoksunluğunu nasıl ifade ettiğine ilişkin öznel deneyimlerin birleşimi olan iyi olma hali, genellikle mutluluk, hoşlanım ve tatmin yaratan pozitif yaşantılar sonucu gerçekleşmektedir (Frones, 2007). Fahey ve arkadaşları (2005) iyi olma halinin sadece bireyin öznel yaşantı sürecinde değil, aynı zamanda içinde bulunduğu çevredeki eylemlerin etkilerini ve bu olaylar karşısındaki duygu değişimlerinin iyi oluşlarını değerlendirirken yansıtmakta olduğunu ifade etmektedirler.

Başta Bowlby'nin (1973) bağlanma kuramı olmak üzere pek çok kuramda belirtildiği gibi; çocuğun ailesine ilişkin temsilleri çocuğun tüm dünyaya ilişkin temsillerinin temelini oluşturduğundan çocuğun erken dönemde ebeveynleriyle yaşadığı etkileşimler oldukça önemlidir. Bu nedenle ebeveyn-çocuk arasındaki iletişimle kazanılan

memnuniyet algısı ve öznel iyi oluş örüntüleri daha sonrasında özellikle yetişkinlik döneminde kurulan ilişkilere de yansımaktadır. Young ve arkadaşlarına göre (2003), çocuklukta karşılanması gereken güvenli bağlanma, özerklik, yetkinlik ve kimlik algısı, duyguların ve ihtiyaçların ifade edilmesi gibi evrensel bazı temel duygusal ihtiyaçlar bulunmaktadır. Campbell, Converse ve Rodgers (1976), belirttiklerine göre bebeklik döneminde temel ihtiyaçların karşılanması sürecinde aile çevresinin olanakları çocuğun yaşam memnuniyetinde etkili olmaktadır. Bireyin “var olabileceği”, “ait olabileceği” ve “kendini gerçekleştirebileceği” destekleyici bir aile çevresi, çocuğun yaşam kalitesinin gelişmesine önemli katkı sağlamaktadır.

Türkçe alan yazında okul öncesi dönemde çocukların yaşam kalitesiyle aile yaşam doyumuna ilişkin herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle çocukluk döneminde çocukların yaşam kalitesini etkileyen değişkenleri inceleyen bir çalışma, çocuğun günlük yaşamındaki iyi olma halinin ne tür değişkenlerden ne düzeyde ve nasıl etkilendiğini ortaya koyabilir. Özellikle okulöncesi çocuklarının fiziksel, sosyal ve psikolojik gelişimlerinde önemli olan aile, akran ve okul değişkenlerinin yaşam kalitesine olan etkilerine ilişkin bilgi verebilir ve çocukların gelecekte iyi olma halinin nelerden etkilenebileceğine dair emareleri ortaya koyabilir. Bu nedenle bu çalışmanın tasarlanmasında çocukları yaşam kalitesi düzeylerini belirlemek ve böyle bir boşluğu doldurmak amaçlanmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Alt Problemleri

Aile yaşam doyumunu ve çocuk yaşam kalitesi olgularını konu edinen bu çalışmanın temel amacı, aile yaşam doyumunu ile çocukların yaşam kalitesi arasındaki ilişkinin belirlenmesi ve aile yaşam doyumunu ile çocukların yaşam kalitesinin farklı değişkenler açısından incelenmesidir. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1.2.1. Alt Problemler

1. Aile yaşam doyumunu ve çocuk yaşam kalitesinin genel özellikleri nelerdir?
2. Aile yaşam doyumuyla çocuk yaşam kalitesiarasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

3. Aile yaşam doyumu; anne baba eğitim düzeyi, çalışma durumu, anne-baba yaş, ailenin ortalama geliri ve sahip olan çocuk sayısı gibi sosyo demografik değişkenlere göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
4. Çocuk yaşam kalitesi; çocuğun cinsiyeti, çocuğun yaşı ve doğum sırası değişkenlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?
5. Çocuk yaşam kalitesine yönelik olarak ebeveyn algıları ile çocuk algıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Sosyal bir varlık olan birey, sosyalleşme sürecine aile ortamında başlar. Bu nedenle aile içerisindeki ilişkiler, memnuniyet ve mutluluk gibi olgular aile üyelerinin yaşama bakışında ve yaşamı algılamasında yani yaşamdan aldığı doyumda etkilidir.

Yaşamdan elde edilen tatmin, iyi oluş ya da mutluluk olarak ifade edilen yaşam doyumu (Glass ve Joll, 1997) her bir aile üyesi için önemlidir. Çünkü ailedeki her bireyin gündelik sosyal yaşam ilişkilerinden oluşturduğu hoşnutluk, yaşamını dış etkenlerle karşılaştırarak oluşturduğu memnuniyet ve kendi yaşamını yargılaması sonucundaki ulaştığı duyuşsal çıkarımları sonucunda bir iyi oluşa ulaşmaktadır (Tümlü ve Recepoğlu, 2013). Başka bir ifadeyle aile üyelerinin yaşam doyumu aile içi ilişkilerini olumlu ya da olumsuz etkilediğine ilişkin görüşler alan yazında ifade edilmektedir. Bu nedenle aile yaşam doyumunun çocukların yaşam kalitesi üzerinde bir etkisi olup olmadığını incelemek amacıyla bu çalışma tasarlanmıştır. Tasarlanan bu araştırmadan ailelerin yaşam doyumunun ne düzeyde olduğu, çocuklarının yaşam kalitesini nasıl algıladıkları, çocukların yaşam kalitesini ve ailenin yaşam doyumunu etkileyen değişkenlerin neler olduğu sorgulanmıştır. Bu sorgulamalar doğrultusunda elde edilecek bilgilerin çocukların hayatında öznel iyi oluşu ile ilgili alınacak önlemlerle ileriki dönemlerde yaşanacak olan yaşam kalitesi sorunları üzerinde azaltıcı etkisi olacağı düşünülmektedir. Ayrıca ebeveynlere aile bağlarını oluştururken öncelikle bireysel psikolojik iyi oluşlarının sağlanması ve çocuklarıyla birlikte sürdürdüğü yaşamın refah seviyesini değerlendirmesi, okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlere aileler ile iletişim, çocuğun öznel algısı ve yaşamdan aldığı keyfin izlenmesinde yol göstermesi ve bundan sonraki çalışmalara kaynak oluşturması düşünülmektedir.

1.4. Varsayımlar (Sayıtlılar)

- Araştırmaya katılan ebeveynlerin ve çocukların ölçeklerle ilgili objektif değerlendirme yaptıkları varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

- Araştırma 2017-2018 eğitim öğretim yılı ile sınırlıdır.
- Araştırma 4 – 6 yaş arası çocuklarla sınırlıdır.
- Araştırmanın verileri, okul öncesi eğitim alan 194 çocuk ve bu çocukların ebeveynleri ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Yaşam Doyumu: Bireyin kendi seçtiği ölçütlere göre hayatının niteliğini sorgulayıp, değerlendirmesidir (Shin ve Jhonson, 1978).

Yaşam Kalitesi: Bireylerin veya toplumların kültür ve değerler sistemi içerisinde genel ferah ve erişim düzeyini algılama biçimidir (WHO – QoL Group, 1995).

İyilik Hali: Bireyin işlevselliğine, daha doyumlu ve anlamlı bir yaşam sürmesine vurgu yapan bir kavramdır. Başka bir ifadeyle, bireyin beden, akıl ve ruh sağlığının en üst düzeyde sağlıklı olması, sosyal, kişisel ve çevresel alanlarda amaçlı ve işlevsel bir hayat sürmesidir (Myers, Sweneey ve Witmer, 2000).

İyi Oluş: Bireyin kendi yaşamını, kendi duygu ve düşünceleri değerlendirmesidir (Diener, 2000). Psikolojik iyi oluş ve öznel iyi oluş olmak üzere ikiye ayrılır. Psikolojik iyi oluş kişinin anlamlı bir yaşam sürmesi için potansiyellerini fark etmesi, kendini gerçekleştirme, öznel iyi oluş ise bireyin yaşamından duyduğu mutluluk düzeyidir (Deci ve Ryan, 2008).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Yapılan bu araştırmada, yaşam kalitesi ve aile yaşam doyumunun ne olduğu, ailelerin yaşam doyumu ve çocukların yaşam kalitesi ilişkilerinin nasıl olduğu açıklanmıştır. Bu bölümde alan yazın taraması yapılarak yaşam doyumu kavramı, yaşam kalitesi kavramı, aile yaşam doyumu, sağlıkla ilgili yaşam kalitesi anlatılmış ve bunlar üzerinde yapılan ilgili çalışmaların neler olduğu aktarılmıştır. İlk bölümde yaşam doyumu ve yaşam doyumunu etkileyen faktörler, ikinci bölümde aile ve aile kuramları, üçüncü bölümde ise yaşam kalitesi ve yaşam kalitesini etkileyen faktörler anlatılmıştır. İlgili araştırmalar kısmında ise yurt içi ve yurt dışında yapılmış araştırmalardan bahsedilmiştir.

2.1. Yaşam Doyumu Kavramı

Doyum kavramı, organizmanın temel biyolojik ve psikolojik ihtiyaçların karşılanması ile ulaşılan denge durumunun yeniden kurulması olarak tanımlanmaktadır (Budak, 2000). Bir diğer ifadeyle doyum, eldekenden hoşnut olma durumu, yetinme, bazı istekleri gidermedir (TDK Sözlüğü, 2011). İlk kez Neugarten ve arkadaşları tarafından ortaya atılan yaşam doyumu kavramı, bireyin beklentileri ile o anki var olan durumunu karşılaştırması sonucunda elde ettiği verilere ne kadar ulaştığını bilişsel olarak değerlendirmesi anlamına gelmektedir (Neugarten, Havighurst ve Tobin, 1961).

Bazı kaynaklarda bireyin öznel yargıları ile belirlediği kriterlere göre hayatının niteliğinin genel olarak ölçümü (Shin ve Johnson, 1978) olarak tanımlanan yaşam doyumu, bazı kaynaklarda da bireyin kendi yaşamına değer biçerken sadece belirli alanlarla sınırlı kalmadan, yaşamının genelinden memnun olup olmadığının değerlendirilmesi olarak tanımlanmaktadır (Pavot ve Diener, 1993).

İlgili alanyazın incelendiğinde yaşam doyumu kavramı ile birlikte öznel iyi oluş ve mutluluk kavramlarının birbirleri ile ilişkili olduğu hatta bu kavramların birbirleri yerine kullanılabildiği ifade edilmektedir (Diener ve Diener, 1996; Diener, 2000; Selçukoğlu 2001; Proctor, Linley ve Maltby, 2009).

Bireyin yaşantısına ilişkin bilişsel ve duygusal durumlarını ne düzeyde yaşadığını değerlendirmesini içeren öznel iyi oluş (Cenkseven Önder, 2004), yaşamdan sağlanan doyuma ilişkin yargılarının genel değerlendirmesidir. Mutluluk, bireyin isteği yerine

geldikten sonra oluşan duygu durumudur. Oluşan buduygu ile kişi belli bir doyuma ulaştıktan sonra öznel iyi olma hali de daha üst düzeyde olacaktır (Durak,1994).Bu yönüyle bireyinyaşam alanında hissettiği tüm duygu durumları sonucu bilişsel bir karara varması mutluluk ve öznel iyi oluş kavramının yaşam doyumunu ile birlikte kullanıldığına işaret etmektedir(Diener, 1984; Yetim, 2001).

Yaşam doyumunu, aile, meslek ve sosyal statü, gelir, imkanlar, sosyal bağlar ve refah düzeyi gibi farklı bileşenlerden oluşmaktadır (Diener, E., Sandvik, Seidlitz ve Diener, M., 1993; Appleton ve Song, 2008; Baudin, Aluja, Rolland ve Blanch, 2011). Bu çalışmada yalnızca aile yaşam doyumunu bileşeni üzerinde durulmuştur.

2.1.1. Aile Yaşam Doyumu

Aile, evlilik, kan bağı ve yasal yollarla birbirine bağlı, karşılıklı hak ve yükümlülüklerle bir arada yaşayan bireyler topluluğudur (TÜİK, 2016). Yapısal – fonksiyonel aile yaklaşımına göre, toplumsal yapı birbirine bağlı öğelerden meydana gelir. Bu öğelerin her birinin ayrı bir fonksiyonu vardır. Öğeler işleyişini sürdürürken aralarında etkileşimde bulunur. Bu öğelerden birinde oluşan aksama diğer öğelere de yansır (Alacahan, 2010). Dolayısı ile en küçük sosyal yapı olan ailede, üyelerin birbirlerine karşı davranışları ve aralarında kurulan ilişkilerdeki işlevsellik, eşler ya da çocukların yaşamdan alacakları doyumunu etkileyebilir (Corey, 2008).

Ekolojik sistem bakış açısına göre birey, içerisinde bulunduğu sosyal – kültürel, duygusal ve fiziksel atmosferden etkilenebilmektedir. Bu bağlamda anne-babanın fizyolojisi ve psikolojisi içinde bulunduğu kültürden etkileneceği için yaşamdan aldığı tatmin, öncelikle kendi hayatı sonra aile çevresi ve çocuklarını etkileyebilir (Yetim, 1991; Fakirullahoğlu, 2016). Bu açıdan bakıldığında çocukların yaşam kalitesi ya da iyi olma hali, aile üyelerinin yaşam doyumlarından etkilenebilir (Larson ve Holman, 1994). Yapılan araştırmalarda çiftlerin beklentileri doğrultusunda sağlanan doyum seviyesi yükseldikçe, bu doyumunu alt basamaklara yansıtabilecekleri vurgulanmaktadır(Belsky ve Isabella, 1985; Çelik ve Yazgan İnanç, 2009; Özmete, 2010).

Vygotsky ve Bronfenbrennergibi araştırmacılar çocuğun gelişiminde, kendilerini mutlu hissetmelerinde ailenin ve yakın çevrenin önemli etkisinin olduğu vurgulamaktadır (Holder ve Coleman, 2009). Bu bağlamda öncüsü Brofenbrenner olan ekolojik kurama göre aile bireyleri, akran grupları ve okul ortamı gibi birincil çevreyi kapsayan mikrosistemde, bireyin gelişimi ve değişimi üzerinde kişilerarası ilişkiler, roller ve aktivitelerin büyük katkısı bulunmaktadır (Bronfenbrenner, 1986). Ekolojik yapı çocuğa,

yaşama dair deneyimler kazanmasını sağlayabilir ya da hiçbir zaman unutamayacağı ilk olumsuz deneyimlerini de yaşatabilir (Swick ve Williams, 2006). Diğer mikrosistemler arasındaki bağlara değinen mezosistemde, ebeveynlerden her birinin kendi akrabaları ile yaşadıkları çatışma durumları, aile içerisindeki iletişimi bağ kuvvetini belirleyebilmekte ya da ebeveyn - çocuk etkileşimindeki herhangi bir sorun, öğretmen çocuk ve çocukla akranları arasındaki ilişkiyi etkileyebilmektedir (Eamon, 2001). Çocuğun gelişimine büyük ölçüde etki eden dış unsurlar ile etkileşim halinde olduğu ekzosistemde, aile bireylerinin psikolojik iyi oluşları etkili bir faktördür (Güler, 2009). Örneğin, çocuk fiziksel olarak anne babanın iş ortamında olmasa da ailesi aracılığıyla oradaki stresli durum ve yaşantılardan etkilenmiş olur (Swick ve Williams, 2006). Toplumdaki genel geçer kültürel değerleri, norm, inanç ve yasa gibi sistemleri, bireylerin tutumlarını, yaşam stillerini, toplumsal ve gelir özelliklerini içeren makrosistemde çocuk doğrudan etkilenmeye de belirlenen bu genel çevre ailenin yaşam tarzı ve çocuğu için belirlediği standartları etkilemektedir. Tüm sistemleri kapsayan kronosistemde ise, aile üyelerinin deneyim ve davranışlarını zaman içinde değışentarihsel olaylar ve çevresel koşulların etkilemesi söz konusudur (Bronfenbrenner, 1994).

Ailede evlilik birliğinin kurulması, çocuğun dünyaya gelişı, büyümesi, evden ayrılması, anne babanın orta yaş grubuna geçmesi ve ölüm gibi (Rollins ve Feldman, 1970), ailenin geçirdiği çeşitli deneyimler ya da yaşanan olaylardan ailenin yaşam doyumu etkilenebilir (Gök, 2013). Aile, tüm üyeleriyle birlikte oluşturduğu parçalar ve parçaların birleşiminden oluşan bir bütün olarak değışime açık bir sistem olduğu için bu döngülerde yaşanan olası durumlar, kendi aralarındaki iletişimleri ve sorumluluk paylaşımları sırasında farklılaşma olabilmektedir (Güven, 1991). Bireylerin karşılıklı tutarlı, uyumlu davranışlar sergilediği bir bağlılık ve ilişkiler bütünü içinde olmasını gerektiren aile sisteminde (Aktaş, 2004), bireylerin hem birbirlerine hem de aile içi kurallara saygı göstermesi, hemebeveynlerin birbiriyle ilişkisi, hem ebeveyn - çocuk arasındaki hem de kardeş - çocuk arası ilişkilerin niteliği açısından önem taşımaktadır (Parke, 2004). Bu nedenle tüm aile üyelerinin aile yaşam döngüsündeki yaşadıklarına yükledikleri anlam yani yaşam doyumları, çocukların yaşam kalitesine de etkilemektedir (Dağlı ve Baysal, 2016).

Aile yaşam doyumunu etkileyen faktörler cinsiyet rolleri, çalışma hayatı, yaş, eğitim, sosyal ilişkiler başlıkları olarak ele alınmış ve aşağıda sunulmuştur.

2.1.2. Aile Yaşam Doyumunu Etkileyen Faktörler

2.1.2.1. Cinsiyet Rollerini

Birey sosyalleşme sürecinde, cinsel kimliğini tanıırken bir yandan da cinsiyet rollerinin gerektirdiği davranış örüntülerini edinmeye başlamaktadır (Akbağ ve İmamoğlu, 2010). Bireyler toplumsal cinsiyet rollerini edinirken kendi cinsiyetine uygun davranış kalıplarını geliştirmektedir. Bu süreçte bireyler içinde buldukları kültürel özelliklere göre kadın ve erkek cinsiyet rolü beklentilerini üstlenmeye başlamaktadır (Dökmen, 2018). Yapılan çalışmalarda kızların genel yaşam doyumunun erkeklere göre daha yüksek olduğu ifade edilmektedir (Köker, 1991; Uz Baş, 2011). Bazı çalışmalarda kadınlarda, yaşla birlikte evlilikteki mutluluk ve mesleki statünün, ayrıca sağlıklı olmanın ve ekonomik yeterliliğin de yaşam doyumunu aynı zamanda refah düzeyini arttırmada önemli belirleyicileri olduğuna vurgu yapıldığı görülmektedir (Freudiger, 1983; Kılıçaslan, 2012).

2.1.2.2. Çalışma Hayatı

Aile yaşam doyumunu ya da aile üyelerinin iş doyumunu üzerine yapılan araştırmalarda, bireylerin iş ve özel yaşamları arasında sağlıklı bir denge oluşturmalarının sağlıklı ve mutlu bir yaşam sürdürmelerinde etkili olabileceğine dikkat çekilmektedir. Özellikle iş ve aile yaşam alanlarındaki toplumsal, hukuki, biyolojik, psikolojik ya da ekonomik değişkenlikler, bireylerin kişisel mutluluklarını ve yaşam tatminlerini etkilediği ifade edilmektedir (Adams ve King, 1996; Efeoğlu ve Özgen, 2007). Bu bağlamda iş, aile yaşamının önemli bir ögesi konumuna gelmektedir.

İş ve çalışma hayatı, bireylerin hem iş hem de aile yaşamlarında eksik olan şeyleri telafi etmeyi amaçlarlar. Bu nedenle aile üyeleri yaşam alanlarından daha fazla doyum sağlama çabası içerisine girerler (Zedeck ve Mosier, 1990). Çalışan aile üyesi, aile yaşamından yeterince doyum sağlayamadığında, iş yaşamından duyduğu doyum düzeyini arttırmaya yönelebilir. Bu durum çalışan aile üyelerinin aile yaşamlarına yeterince zaman ayıramamalarına neden olabilir (Jones ve Butler, 1980; Greenhaus ve Beutell, 1985; Lobel, 1991). Yapılan araştırmalarda iş yaşamında elde edilen doyumun (çalışılan kurumdan memnurluk, çalışmaktan alınan keyif, çalışma şartlarının tatmini, deneyim ve kıdem vb.), bireyin aile yaşam doyumunu etkilediği vurgulanarak bireylerin çalışma hayatı ile ilgili fikirleri ve duygularının yaşam tarzları ve genel refah seviyesinin değişmesinde etkili olduğu belirtilmektedir (Lyubomirsky, King ve Diener, 2005; Büber, 2017). Özellikle iş doyumunu yüksek olan bireylerin yaşam doyumunun olumlu yönde

etkilendiği, iş doyumunda azalma olduğunda ise yaşam doyumunun olumsuz etkilendiği savunulmaktadır (Uyguç, Arbak, Duygulu ve ıraklar, 2013). Dokuz Avrupa ülkesini kapsayan iş ve yaşam doyumunu araştırmasında, kariyer ve statünün bireylerin yaşamdan aldığı doyumunu etkilediği vurgulanmaktadır (Drobnic, Beham ve Prag, 2010).

2.1.2.3. Yaş

Aile kurmak için adımların atıldığı genç yetişkinlik dönemi, genellikle bireylerin dünya görüşünün oluşturduğu, meslek edinme, sosyal kuruluşlara dâhil olma ya da ayrılma gibi bir çok deneyimi kazandığı süreçler sırasında yaşanmaktadır (Arnett, 2000).

Yapılan bazı araştırmalarda, ebeveynlerin orta yaş grubuna gelinceye kadar yaşam doyumunun arttığı, daha sonra bu seviyenin aynı seyirde devam ettiği görülürken (Ryff, 1989; Vara, 1999), diğer bir araştırmada ise orta yaştan itibaren yaşam doyumunun yükseldiğine dikkat çekilmiştir (Greene ve Yoon, 2003). Başka bir araştırmada, genç yaş grubun yaşam memnuniyetlerinin orta yaş grubuna göre daha yüksek seviyede olduğuna ulaşılmıştır (Kahyaoğlu, 2008). Yaş ile yaşam doyumunu arasında bir ilişki olmadığına dair araştırma da mevcuttur (Dağdelen, 2008).

2.1.2.4. Eğitim

Belirli bir genetik potansiyelle doğan her bireyin, bu potansiyeli kullanması için ilk eğitsel deneyimlerini yaşadığı aile ortamı kişilik oluşumunda oldukça etkilidir. Bu bağlamda anne babaların çocuklarına rehber olabilmesi için kendi kişisel gelişimleri ve eğitim düzeylerinin önemli olduğu söylenebilir (zel ve Zelyurt, 2016). Anne babaların hatta aileyi oluşturan tüm üyelerin eğitim seviyesi, içerisinde bulunan kültür, sosyal ortam ve yaşantıların kalitesine göre farklılık gösterebilir (şişman, 2007). Bu farklılıklar, ebeveynlerin çocuklarına karşı gösterdikleri tutum ve davranışları çocuklarının yaşam kalitesi algısında rol oynamaktadır. Yapılan araştırmalarda aile bireyelerinin kendi eğitim olanaklarının, gelişen dünyanın algılamasında, uyum sağlamasında ve çocuklarını yetiştirirken farkındalık ve bilinç düzeylerinin artmasında etkili olduğu vurgulanmaktadır (Chow, 2005). Örneğin yaşam doyumuna ilişkin bir çok araştırmada, bireyelerin yaşam döngüsündeki eğitim – ğretimde geçirilen süre ile yaşam doyumunu arasında olumlu ilişki olduğu ifade edilmektedir (Campbell,1981; Witter, Okun, Stock, ve Haring, 1984; Blanchflower ve Oswald, 2004; Cheung ve Chan 2009). Bir çok araştırmada da anne babaların eğitim seviyesine arttığıka çocuklarına daha tutarlı ve demokratik tutum

sergiledikleri belirtilmektedir (Aydoğdu ve Dilemken, 2016; Özyürek, Özkan, Begde ve Yavuz, 2019).

2.1.2.5. Sosyal İlişkiler

İnsan sosyal bir varlıktır ve bireyin arkadaşları, komşuları, akrabaları yaşam doyumunu açısından önemli sosyal destek sağlayıcılarıdır (Hollar, 2003). Anne babaların sosyal ilişkilerde arkadaş sahibi olması ve aktivitelerde bulunması yaşam doyumunu artırmaktadır (Kabasakal ve Uz Baş, 2013). Sosyal bir topluluğa üye olma bireyin, sosyal ilişkilerde ruhsal ihtiyaçların karşılanmasını sağlamaktadır. Sosyal ihtiyaçların karşılanması, bireyin öz yeterlik, kendi kararlarını alabilme, arkadaşları ile bağ oluşturmasını güçlendirerek yaşam doyumunu ve aile üyeleri ile ilişkilerini olumlu yönde etkileyebilmektedir (Sheldon, Ryan ve Reis, 1996). Araştırmalar, sosyal ağlar ile kurulan iletişimin, kişinin yaşam doyumunu arttırdığı vurgulanmaktadır (Eriş, 2012; Myers ve Diener, 1995; Satıcı ve Can, 2017). Erken çocukluk dönemindeki çocuklar çevresiyle nasıl iletişim kuracaklarını önce anne babalarını gözlemleyerek anlamaya çalışırlar. Aile içi sosyal ve duygusal örüntülerde kurulan sağlıklı bağlar, çocukların yeni davranış kalıplarını geliştirmelerine katkı sağlar. Bu bağlamda ebeveynlerin sosyal çevresi ile kazandığı deneyimlerin çocuklarının sosyal iyi olma düzeylerinde etkili olabileceği söylenebilir (Evirgen, 2010).

2.2. Çocuk ve Yaşam Kalitesi

Temelde Maslow (1970)'un ihtiyaçlar hiyerarşisi ile ilişkilendirilen yaşam kalitesi, toplumların ulaşmayı amaçladığı en önemli evrensel hedeflerden biridir (Boylu ve Paçacıoğlu, 2016). Tüm insanlık için evrensel bir kavram olan yaşam kalitesi, Dünya Sağlık Örgütü tarafından “bireyin kendi amaçlarına, beklentilerine, standartlarına ve çıkarlarına göre bir kültür ve değer sisteminde kendi yaşamını algılaması” olarak ifade edilmektedir (De Benedictis, Selvaggio ve De Benedictis, 2004). Bazı araştırmacılara göre bireysel iyi olma halinin bir anlatımı olarak görülen yaşam kalitesi, yaşamın farklı alanlarında öznel doyumun göstergesi olarak kabul edilmektedir. Kendisiyle barışık olma, kendini değerli hissetme olarak ele alınan yaşam kalitesi, genellikle mutluluk, hoşlanım ve tatmin yaratan pozitif yaşantıları içeren genel ve sürekli bir iyi olma hali olarak ifade edilmektedir (Beal vd., 2004; Eser vd., 2008). Schalock (1994)'a göre ise bireyin kendi gereksinimlerinden ziyade, toplumsal gruplarla paylaştığı görev ve sorumlulukların yerine

getirilmesi sürecinde subjektif olarak çevresel uyaranları duyular aracılığıyla sezerek anlamasını içermektedir. Campbell (2001)'e göre yaşamın kalitesi açıklanırken “yaşam memnuniyeti” kavramı ile eş anlamlı kullanıldığı görülmektedir. Her ne kadar farklı kavramlar kullanıldığı görülse de bireyin kendini mutlu hissetmesi, yaşamdan aldığı keyif ve refah seviyesi aslında hayatın derinliklerindeki kalite arayışıdır ve bunun altında yatan neden de memnuniyet olgusudur (Kahyaoğlu, 2008).

Yaşam kalitesi değerlendirmeleri aile, arkadaş çevresi, okul, iş, boş zaman gibi bireyin yaşamı açısından anlam ve önem taşıyan deneyimlerin birey üzerinde uyandırdığı mutluluk, hoşlanım, tatmin duyguları ya da tam tersi duygular dikkate alınarak yapılmaktadır. Genel anlamda ömür boyunca iyi olma halinin olumlu ve olumsuz deneyimlere dayanarak değerlendirilmesini içeren bu kavramda bireyin yaşamında etkin rol oynayan aile, arkadaşlar, eğitim ortamı, boş zamanın değerlendirilmesi gibi değişkenler ele alınmaktadır (Linnakylä ve Brunell, 1996). Alan yazın incelendiğinde yaşam kalitesi çalışmalarının öncelikle yetişkinlerle başladığı, daha sonra yetişkinlikte oluşabilecek yaşam kalitesi sorunlarını önleme ve korunma açısından yararlı olacağı düşüncesiyle erken yaşlarda çocukların yaşam kalitesine ilişkin çalışmaların yapılmaya başladığı görülmektedir (Eiser ve Morse 2001). Yetişkinlerin yaşam kalitelerini inceleyen çalışmalarda memnuniyet algılarının düşük olmasının nedeni çocukluk çağında yaşanan olaylara bağlanması, çocukluk döneminde yaşam kalitesinin bilimsel çalışmalara konu olmasına zemin hazırlamıştır (Varni vd., 1999). Çocukların yaşam kalite algılarının değerlendirilmesi ile ilgili araştırmalar 1980'lerde kendi iyi oluş düzeylerini nasıl belirleyecekleri ile başlamış ve 1990'larda konu ile ilgili yaşam kalitesini değerlendirme üzerine yoğunlaşıldığı dikkati çekmektedir (Sieberer, 2001). Özellikle çocukluk döneminin kendine has gereksinimleri, beklentileri ve hakları doğrultusunda çocuk yaşam kalitesine ilişkin artan bir ilginin olduğu görülmektedir. Çocuk yaşam kalitesine ilişkin çalışmalar incelendiğinde çoğu araştırmada yaşam kalitesi ve iyi oluş kavramının birbirlerinin yerine kullanıldığı görülmüştür. Bu nedenle bu çalışmada yer yer yaşam kalitesi iyi oluş kavramıyla eş anlamda kullanılmıştır.

Çocuklarda iyi oluş, çocuğun zihinsel ve fiziksel kapasitesinden, duygusal ve sosyal potansiyeline kadar tüm gelişimsel potansiyeli ile ilgili geniş bir alanı kapsamaktadır. Bazı çalışmalarda çocukların iyi oluşu, fiziksel çevreden etkilenen bir olgu olduğu, bazı çalışmalarda ise çocuğun duygusal gereksinimleriyle ilgili bir olgu olduğu ifade edilmektedir (Costello, 1999). Bu bağlamda çocukların iyi oluşu ile ilgili bazı çalışmalar yoksulluk, eğitimsizlik ya da hastalık gibi olumsuz sonuçlara odaklanıldığı, bazı

çalışmalarda ise özellikle çocuk hakları bağlamında yaşam doyumu, sosyal beceriler ve mutluluk gibi sonuçlara odaklanıldığı görülmektedir (OECD, 2009).

Yetişkin ve çocuk gelişimsel açıdan farklı olduğu için yaşamsal deneyimlere ilişkin sosyal beklentileri, algıları ve duygusal tepkileri de farklıdır. Örneğin, yetişkinlerin okul alanı ya da arkadaş ilişkisinde sosyal işlevselliği ve bu duruma olan duygusal tatminleri çocuklarla aynı değildir. Ancak çocukların akran ilişkilerini, oyun oynama, okula uyum gibi yaşamsal deneyimleri kendilik algılarında ve duygusal tepkilerinde önemli bir yer tutmaktadır (Sarı ve Cenkseven, 2008). Bu nedenle çocuklarda yaşam kalitesinin değerlendirilmesinde bedensel, duyuşsal, bilişsel ve sosyalliğin anlamlandırılıp değerlendirilmesi ön plana çıkmaktadır (Akyalçın, 2012). Bu bağlamda, konu ile ilgili uluslararası literatür temel alınarak Türkiye’de yapılan ilk araştırmada çocuğun iyi olma hali sekiz boyut olarak ele alınmıştır. Bunlar, Maddi Durum, Eğitim, Sağlık, Risk ve Güvenlik, Ev ve Çevre, Katılım, İlişkiler ve Öznel İyi Olma Hali’dir (Uyan - Semerci vd., 2012). OECD ve Avrupa Birliği’nin göstergelerine bakıldığında ise çocuğun iyi olma halinin yani yaşam kalitesinin sağlık, eğitim, sosyal katılım ve gelir olmak üzere dört alanda ele alındığı görülmektedir (Unicef, 2013). Bu çalışmada ise sağlık koşulları, sosyo - ekonomik koşullar, eğitim koşulları, aile ve akran ilişkileri olmak üzere dört boyutta incelenecektir.

2.2.1. Sağlık Koşulları

Bireyin sağlıklı gelişimi fiziksel, psikolojik ve sosyal sağlık olarak gruplanmaktadır (Ben Arieh vd., 2001; Aghaei, Khayyamnekouei ve Yousefy, 2013). Çocuğun kendi yaşamı ile ilgili kaliteyi değerlendirirken, özbakım, motor ve koordinasyon becerileri gerektiren aktiviteleri düzenli beslenme alışkanlıklarını yerine getirmede yeterli beceri düzeyinde olması kendini iyi hissetmediği durumlarda sağlık kurumlarına erişebilirliği ve kurumların niteliği beklenmektedir (Yapıcı, 2006; Yancar, 2005).

Yapılan araştırmalarda, doğum öncesinden itibaren farklı hızlarda büyüme hızlarına sahip olan çocukların, ruhsal ve fiziksel sağlığı şekillenmeye başlamaktadır. Bu şekillenme boyunca çocukların bakımı, düzenli uyku, yaşına özgü oyun ve egzersizlerin çocuğun yaşam kalitesi algısı, refah seviyesinin yükselmesi ve toplumda sağlıklı bireyler olarak var olmasında oldukça önemli olduğuna değinilmiştir (Tüfekçioğlu, 2002; Kuşgöz, 2005; Alpay, 2017).

Çocuğun yaşamaya yönelik olan sevgi, korku, ilgi gibi özellikleri içinde barındıran duyuşsal iyilik hali (Demirel, 1987), çocuğun o anki eylemlerinden zevk alması, kendini

güvende ve enerjik hissetmesi, çevresine karşı olumlu tutum içerisinde olması, paylaşmayı tercih etmesi ruhsal iyilik halinin gelişmesini dolayısıyla yaşam kalitesini desteklemektedir (Senemoğlu ve Subaşı Kurç, 1999; Mok ve Flynn, 2002).

2.2.2. Sosyo – Ekonomik Koşullar

Ailelerin maddi kazançları, çocukların yaşam koşullarının alt yapısını oluşturmaktadır. Bu durumda yeteri kadar bütçe oluşturulamayan ailelerde yoksulluk ve yoksunlukla karşılaşıldığında çocukların kendini güvende hissetmedikleri ve ihtiyaçlarını karşılamada zorluk çektikleri görülmektedir (Şirin, 2014). Başta beslenme yetersizliği, çeşitli hastalıklar, eğitim olanaklarının sınırlılığı ve genellikle duygusal tatminde yetersizlik gibi durumlar sonucunda maddi imkânların kısıtlılığı çocukların yaşam kalitesini etkilemektedir (Trani ve Cannings, 2013). Yapılan çalışmada, farklı sosyo ekonomik gruplara ait ailelerin hem genel hem de alt alanlardaki yaşam kalite algılarında farklılıklara ulaşılmıştır (Şirin, 2014).Sağlıklı yaşam kalitesi algısına sahip çocuklar yetiştirmek, onların gelişim özelliklerini ve bu özellikler doğrultusunda ihtiyaçlarının neler olduğunun bilinmesine bağlıdır. Özellikle kritik bir dönem olan okul öncesi çağda çocukların fiziksel, psikolojik, ekonomik ve sosyo kültürel açılardan gereksinimlerinin eksik karşılanması risklere akabinde ise problemlere yol açarak refahı doğrudan etkilemektedir (Barker, 2003). Aynı zamanda günümüzde çocukların var olan hakları konusunda bilinçlendirilmesi ve ihmalden korunmasına yönelik politikalar geliştirilmesi onların yaşam kalitesini de olumlu yönde desteklediği vurgulanmaktadır (Yolcuoğlu, 2009; Karakaş ve Çevik, 2016).

2.2.3. Eğitim Koşulları

Eğitimin ilk basamağı olan okul öncesi eğitimde okul ortamına dâhil olan çocuk evinden, ailesinden bağımsız bir hayata adım atarak kendi seçimlerini yapıp dünyayı tanıırken, bu dünyada benlik algısını geliştirip öz kontrol becerilerini kazanmayı da öğrenecektir (Johnson ve Nicklas, 2004). Ayrıca iyi bir okul yaşamına sahip olan çocukların kendi davranışlarının sorumluluğunu daha çok üstlenmekte oldukları vurgulanmaktadır (Cosner, Chandler ve Spies, 1980).

Williams ve Batten (1981), okul yaşam kalitesinin alt boyutlarını, olumlu duygu, olumsuz duygu, statü, kimlik, öğretmenler, fırsatlar ve başarı şeklinde belirlemiştir (Akt. Gil, 1996). Öğrencilerin okula yönelik tutumları, duygu durumlarının olumlu ve

olumsuz olması ile ilişkilendirilmektedir. Çocukların okula devam sürecinde sınıf ortamına ilişkin algıları, okuldan beklentileri ve yaşadıkları deneyimler okul yaşam kalitesinin en önemli belirleyicilerindedir. Yapılan bir araştırmada, sınıf atmosferi ile çocukların eğitim ortamına yönelik bilişsel çıktıları arasında tutarlı ilişki bulunmuştur (Majeed, Fraser ve Aldridge, 2002).

Çocuğun tüm eğitim hayatı boyunca kendini değerli ve önemli hissetme derecesi onun toplum içerisindeki statüsünü bize göstermektedir (Mok ve Flynn, 2002). Okula başlama ile birlikte çocuk vaktinin çoğunu öğretmenleri ve arkadaşları ile birlikte geçirmektedir. Bundan dolayı, kendini bulunduğu yere ait hissetmesi çocuğun özgüveni ve özsaygısını belirlemekle birlikte yeteneklerinin farkında olması ve geliştirilmesine de katkı sağlayacaktır (Özyürek, 2001).

Erken çocukluk döneminde, çocuğun aldığı eğitim ile birlikte oluşturulan şemaların, gelecekteki hayal gücünü etkileyeceği böylelikle yaşam kalitesi algısında da etkili olacağı söylenebilir (Aral, Baran, Bulut ve Çimen, 2000). Günlük etkileşimler doğrultusunda kurulan bağlar ve çocuklar arasında ayırım yapılmaksızın kurulan iletişim, onların ahlaki değerler algısının şekillenmesine katkı sağlamaktadır. Bu süreçte öğretmenlerin, çocukların sık iletişim kurduğu kişilerden birisi olduğu ve onlara rol model olduğu için en önemli öğelerden birisi olduğu söylenebilir (Davies ve Iqbal, 1997; Tepeli ve Arı, 2011).

Eğitim merkezi olan okul, akademik başarının sağlanmasını hedeflemenin yanı sıra ebeveynler, diğer kurum ve kuruluşlar ile işbirliği ve rehberlik çalışmalarını da kapsamaktadır (Çelenk, 2003; Löfdahl ve Hägglund, 2006). Sosyal ve ders dışı etkinliklere katılım, çocuğun bulunduğu ortama karşı ilgisini artırmakta, diğer gelişim alanlarını etkilemekte, sosyal bağlarını ve akademik benlik saygısını artırmaktadır (Hollaway, 2002; Broh, 2002). Yapılan araştırmalarda, çocukların farklı ortamları tanıyabilme ve katıldığı etkinliklerde kendini ifade edebilme ve uygun davranış sergileyebilmelerinde sosyal etkinliklerin önemli rol oynadığı vurgulanmaktadır (Duffett, Johnson, Farkas, Kung ve Ott, 2004; Stearns ve Glennie, 2010).

Fırsatlar ve başarı ile ilgili yapılan bir OECD araştırmasında, okul öncesi eğitim alan kişiler almayan kişilere göre ergenlik döneminde bilişsel açıdan daha çabuk kavradıkları ve kolay öğrendikleri ayrıca 2 yıl daha ileri bir seviyede oldukları gözlenmiştir (Kaytaz, 2005).

2.2.4. Aile ve Akran İlişkileri

Yaşamının ilk yıllarında içinde bulunduğu çevre ile etkileşime giren çocuğun, anne babanın yakın ve destekleyici tutumuyla birlikte katıleli zaman geçirdiğinde sosyal uyumun temellerini daha sağlıklı oluşturacağı söylenebilir (Barbato, Graham ve Perse, 2003). Çocuk, aile bireylerinden sonra en çok birlikte olduğu kişiler olan, çevresindeki diğer çocuklarla genellikle oyunlar yoluyla iletişim kurar ve sosyalleşir (Erten, 2012). Erken çocukluk döneminde anne - baba tutumları, kardeşler ve sosyal çevreden alınan ilgi, onay ve kabulün, çocukların yaşam kalitesini etkilediği vurgulanmaktadır (Gander ve Gardiner, 2007; Dermott, 2014).

2.3. Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar

Bu bölümde ailenin yaşam doyumu ile ilgili ve çocukların yaşam kalitesi ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

2.3.1. Aile Yaşam Doyumuna İlişkin Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar

Güler (2007) yaptığı çalışmada annelerin, ebeveynlik rolüne ilişkin yeterlilik algıları, eğitim ve yaşam doyumu değişkenleri arasındaki ilişkiyi ve kuşaklararası değişimi yordayabilmeyi amaçlamıştır. Çalışmaya Mersin’de yaşayan 150 anne ve 150 kız olmak üzere toplam 300 kişi katılmıştır. Veriler, “Ebeveyn Rolüne İlişkin Kendilik Algısı Ölçeği (ERKA), “Yaşam Doyumu Ölçeği”, “ Çok Boyutlu Kişilik Envanteri – Kısa Form” , “ Çocuk Yetiştirme Hedefleri Ölçeği” ile toplanmıştır. Elde edilen bulgulara göre, kişilik özellikleri ve yaşam doyumu her iki grupta da kendilik algısı fonksiyonlarını yordarken çocuk yetiştirme hedefleri kuşaklar arasında farklılaşmaktadır. Annelerin kendilik algısının kızlardan daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Aydiner Boylu ve Terzioğlu (2008) araştırmalarında, aile gelir düzeyinin yaşam kalitelerindeki etkisini belirlemeyi amaçlamışlardır. Çalışma grubunu Ankara ilinde yaşayan, farklı sosyo ekonomik düzeyleri temsil eden semtlerde ikamet eden ailelerden seçilen 399 aile oluşturmaktadır. Veriler, araştırmacıların geliştirdiği anket formu ile toplanmıştır. Sonuçlar değerlendirildiğinde, aile gelir düzeyinin ailelerin yaşam kalitelerini etkilediği görülmüştür.

Akandere, Acar ve Baştuğ (2009) çalışmalarında anne babaların umutsuzluk ve yaşam doyum düzeylerini belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmaya zihinsel, fiziksel ve hem zihinsel hem fiziksel engelli çocuğa sahip olan 300 anne ve baba katılmıştır. Veri toplama

aracı olarak “Aile Bilgi Formu”, “Beck Umutsuzluk Ölçeği” ve “Yaşam Doyum Ölçeği” uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlarda ebeveynlerin umutsuzluk ve yaşam doyumları düzeyi ile sosyo demografik değişkenler olan anne baba yaş, eğitim, gelir düzeyi, engeli çocuğun cinsiyeti arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Kangal (2013) Türk hane halkının mutluluk algısını araştırdığı çalışmasında, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)’nin 2003 yılından itibaren her yıl yaptığı Yaşam Memnuniyeti Araştırması’ndan elde edilen verilerden yararlanmıştır. Bu veriler incelendiğinde ailenin sosyo – demografik özelliklerine göre mutluluk algılarının farklılaştığını gözlemlemiştir. Cinsiyet değişkeni açısından kadınların erkeklerden daha mutlu olduğu vurgulanmıştır. Eğitim düzeyi yüksek olan bireylerin düşük olan bireylere göre daha mutlu olduğu, evli olanların bekâr olanlara göre daha mutlu olduğu sonuçları elde edilmiştir.

Öztürk ve Aydın Boylu (2013) araştırmalarında finansal güçlüklerin tek ebeveynli ailelerin yaşam tatmini üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Çalışma grubunu Hacettepe Üniversitesi Merkez ve Beytepe Kampüsleri’nde çalışan tek ebeveynli 119 aile oluşturmaktadır. Veriler “Kişisel Bilgi Formu”, “Aile Finansal Güçlük Ölçeği” ve “Yaşam Tatmini Ölçeği” ile toplamıştır. Araştırma sonucunda, tek ebeveynli ailelerin yaşadıkları finansal güçlükler, ebeveynin öğrenim düzeyi ve ailenin gelir düzeyi açısından, yaşamdan duydukları tatmin ise ebeveynin öğrenim düzeyi, ailenin aylık gelir düzeyi ve evde yaşayan kişi sayısı açısından anlamlı farklılıklar göstermektedir. Ayrıca finansal güçlükler arttıkça ailelerin yaşamdan duydukları tatmin azalmaktadır.

Şirin (2014) çalışmasında ailelerin yaşam kalitesi algılarını belirlemeyi ve sosyodemografik, ekonomik statüleri arasındaki farklılıkları incelemeyi amaçlamıştır. Çalışma grubunu sağlıklı gelişim gösteren ve gelişimsel yetersizliği olan çocuklara sahip 132 anne ve 174 baba olmak üzere 306 ebeveynden oluşmuştur. Veri toplama aracı olarak “Beach Center Aile Yaşam Kalitesi Ölçeği (BCAYKÖ)”, “Sosyo-demografik Bilgi Formu” ve “Sosyo-ekonomik Statü (SES) ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular Toplam yaşam kalitesi puanları ile sosyodemografik – ekonomik değişkenler arasında farklılaşma olduğu görülmüştür. Ailelerin yaşam kalite algılarında alt boyutlara bakıldığında, en yüksek algının ebeveynlik alt alanında, en düşük algının ise duygusal yeterlik alt alanında olduğu belirlenmiştir.

Ünüvar ve Tagay (2015) çalışmalarında çalışan evli evli kadınların toplumsal cinsiyet özelliklerine göre, yaşam doyumu, iş doyumu ve evlilik uyumlarının farklılaşp farklılaşmadığını ve evlilik uyumlarının yordayıcıları olarak toplumsal cinsiyet rolleri, iş

doyumunu ve yaşam doyumunu incelemeyi amaçlamışlardır. Çalışma grubunu nicel veriler için 230, nitel veriler için 11 olmak üzere toplam 241 evli ve çalışan kadın oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak “Evlilik Uyum Ölçeği”, “Yaşam Doyumu Ölçeği”, “Minnesota İş Doyum Ölçeği”, “Bem Cinsiyet Rolü Envanteri” ve araştırmacılar tarafında geliştirilen “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” kullanılmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda, erkeksi ve androjen özelliklere sahip çalışan kadınların iş doyumunun yüksek olduğu, kadınsı cinsiyet rolüne sahip çalışan kadınların ise evlilik uyumunun yüksek olduğu saptanmıştır. Evlilik uyumunun anlamlı yordayıcılarının sırasıyla yaşam doyumunu ve toplumsal cinsiyet rolü olduğu tespit edilmiştir. Nitel verilerden elde edilen bulgularda ise; evli ve çalışan kadınlar için aile bireylerinin (eş ve çocuklar) sağlıklı olması ve evlenmeden önceki aile (anne, baba, kardeşler) ile aynı şehirde ya da yakın yerde oturuyor olmanın yaşam doyumunda en önemli etken olduğu tespit edilmiştir.

Kaçan Softa, Öztürk, Sonkaya ve Düşünceli (2016) ebeveynlerin aile yükü ve yaşam doyumunu arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Çalışma grubunu Kastamonu’da yaşayan, araştırmaya katılmayı kabul eden çocukların anne ve babaları olmak üzere toplam 285 ebeveyn oluşturmuştur. Veriler “Genel Bilgi Formu”, “Aile Yükünü Değerlendirme Ölçeği” ve “Yaşam Doyumunu Değerlendirme Ölçeği” ile toplanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, ebeveynlerin aile yükü ile yaşam doyumunu arasında anlamlı, pozitif düzeyde, düşük bir ilişki bulunmuştur.

Aytaç (2017) çalışmasında aile yaşam kalitesinin aile yılmazlığı üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Tarama modeli kullanılan araştırmada çalışma grubunu 161 erkek ve 222 kadın olmak üzere 383 kişi oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak “Aile Yılmazlık Ölçeği” ve “Aile Yaşam Kalitesi Ölçeği” kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, aile yaşam kalitesi aile yılmazlığını tüm boyutlarda etkilemektedir. Aile yılmazlığı ise, eğitim ve ekonomik durum değişkenleri ile ilişkilidir.

2.3.2. Çocuk Yaşam Kalitesine İlişkin Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar

Cecen-Eroğul ve Dingiltepe (2012) çalışmalarında parçalanmış ve parçalanmamış aileye sahip ergenlerin yaşam doyumunu düzeyleri ile yaşam kalite düzeyleri karşılaştırılmıştır. Çalışma grubunu Adana ilinde Seyhan ve Yüreğir ilçelerinde 19 liseye devam eden 232 kız ve 141 erkek ergen oluşturmuştur. 186 ergenin boşanmış aileye, 193 ergenin ise boşanmamış aileye sahiptir. Veri toplama aracı olarak “Yaşam Doyumu Ölçeği” ve “WHOQOL- Brief Yaşam Kalitesi Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda, psikolojik sağlık ve çevre sağlık alanlarında

ve cinsiyet değişkeninde iki aile tipi arasında farklılıklar gözlenmiştir. Boşanmış ailedeki ergenlerin yaşam kalitelerinin, boşanmamış ailedeki ergenlere göre daha düşük olduğu saptanmıştır.

Bekir, Şahin ve Aydın (2013), okul öncesi eğitime katılan çocukların ailelerinin onlar hakkındaki yaşam kalite algılarını değerlendirirken, belirlenen demografik değişkenlerde farklılaşma olup olmadığını incelemiştir. Veriler toplanırken, “KINDL 4 – 7 Yaş Ebeveyn Formu” kullanılmış, çalışma grubunu sağlıklı 78 çocuğun ailesi oluşturmuştur. Çocukların ailelerinin onlar hakkındaki yaşam kalite algılarının çocuğun cinsiyeti, çocuk sayısı ve yaşa göre farklılaşmadığını ifade etmişlerdir.

Aytekin, Arslan ve Küçüköğlü (2014), mesleği hemşire olan ebeveynlerin çocuklarının yaşam kalitesi ve özbakım becerileri hakkındaki algılarını incelemiştir. Çalışma grubunu 3 ile 6 yaş grubu çocuğu olan 143 anne oluşturmaktadır. Veriler, “Kişisel Bilgi Formu”, “KINDL Yaşam Kalitesi Ölçeği” ve “Özbakım Becerileri Kontrol Listesi” ile toplanmıştır. Sonuç olarak, kız çocuklarının beslenme alışkanlıkları ile ilgili puanların erkek çocuklardan daha yüksek olduğu, annenin ve babanın eğitim durumunun çocuğun yaşam kalitesinde etkili olduğunu ifade etmişlerdir.

Ünüvar, Çalışandemir, Tagay, Amini (2015), çalışmalarında Türkiye’de ve Afganistan’da yaşayan okul öncesi dönem çocuklarının subjektif iyi oluşlarını ve nelerden dolayı iyi olma halinin gerçekleştiğini belirlemeyi amaçlamıştır. Veri toplama aracı olarak “Kişisel bilgi formu” ile “Görüşme formu” kullanılmıştır. Çalışma grubu, Türkiye’den 87 ve Afganistan’dan 50 çocuk olmak üzere toplamda 137 erken çocukluk döneminden katılımcıdan oluşmaktadır. Araştırma sonucunda, “sence mutluluk nedir?” diye sorulduğunda Türkiye’de ikamet eden çocuklar “oyun ve eğlence” olarak yanıtlarken, Afganistan’da yaşayanlar “güvenlik ve korunma” olarak cevaplamışlardır.

Demiriz ve Ulutaş (2016), araştırmalarında çocuğun yaşı, cinsiyeti ve kardeş sayısı gibi değişkenlerin çocukların mutluluğu ve mizaçları üzerinde etki düzeyini amaçlamıştır. Çalışma grubu, okul öncesi kurumlarında eğitim gören %52,2 si erkek, %47,8 inin kız olmak üzere toplamda 400 çocuk ve onların anneleri ve öğretmenlerinden oluşmaktadır. Çalışmada “Kişisel Bilgi Formu”, “Çocuklar için Mutluluğu Değerlendirme Aracı-Çocuk Formu”, “Çocuklar için Mutluluğu Değerlendirme Aracı-Anne Formu”, “Çocuklar için Mutluluğu Değerlendirme Aracı-Öğretmen Formu”, “Ailede Mutluluğu Değerlendirme Aracı-Çocuk Formu”, “Çocuklar için Kısa Mizaç Ölçeği” veri toplama araçları olarak kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, kız çocukların erkek çocuklardan daha mutsuz olduğu ifade edilmiştir. Kardeş sayısı değişkeninde, çocukların öz bildirimleri ile ebeveyn

ve eğitimcinin ifadeleri arasında farklılaşma söz konusudur. Kardeşi olan çocuklar daha mutlu olduklarını, ebeveyn ve öğretmenler kardeşi olmayan çocukların daha mutlu olduğunu belirtmişlerdir. Çocukların yaşı arttıkça mutluluk seviyesinin de arttığını bütün katılımcılar ifade etmişlerdir. Aynı zamanda mizaç ile mutluluk arasında ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Özbey, Mercan ve Alisinanoğlu (2018) çalışmalarında okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 48-72 aylık çocukların yaşam kalitesinin bazı değişkenlere göre değişip değişmediğini ve yaşam kalitesi ile öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamışlardır. Çalışma grubunu İstanbul ili Avcılar ilçesinde resmi ilköğretim okullarının anasınıflarına, bağımsız anaokullarına ve Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı özel anaokullarına devam eden 48- 72 aylık 203 çocuk oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak “Yaşam Kalitesi Anketi” kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, çocukların aldıkları puanlar çocukların, devam ettikleri okul türü, anne-baba öğrenim durumu, aile tipi değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermekte, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Ayrıca, çocukların yaşam kalitesi ile öz düzenleme becerileri arasında orta düzeyde ve pozitif yönde ilişki bulunduğu tespit edilmiştir.

2.4. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

2.4.1. Aile Yaşam Doyumuna İlişkin Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Thompson ve Walker (2004) çalışmasında ebeveynlerin doyum düzeylerini ve ebeveynlik doyumunu etkileyen faktörleri incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmaya 41 anne ve 41 baba olmak üzere 82 ebeveyn katılmıştır. Veriler, “Ebeveynlik Memnuniyet Ölçeği”, “Epidemiyolojik Araştırmalar Merkezi - Depresyon Ölçeği”, “Ebeveyn Bağlama Ölçeği”, “Rahatlık Envanteri” ve “Sosyal Destek Anketi” ile toplanmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda annelerin ebeveynlik doyumları babaların ebeveynlik doyumlarından daha yüksek düzeydedir.

Marriage ve Cummins (2004) yetişkinlerde öznel yaşam kalitesi ile benliksaygısı arasındaki ilişkinin, çocuklar için de geçerli olup olmadığını belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışma grubu 5-12 yaş arasındaki olan 66 çocuktan oluşmaktadır. Ölçüm aracı olarak, “Kapsamlı Yaşam Kalitesi Ölçeği (Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri)” kullanılmıştır. Ölçeğin ilk iki sorusu benlik saygısı ile ilgilidir ve çalışmada ölçekte bu sorulara olumlu yanıtlar veren birincil kontrolü yani benlik saygısını gerçekleştirdiği ifade edilmektedir. Çocukların diğer soruları yanıtlamasında verdikleri olumlu cevaplar da ikinci kontrol yani

olaylar karşısında strateji geliştirebilme yeteneği olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda çalışmada çocukların stresli durumlarda verdiği tepkiler üç adet videoya çekilmiş ve uygulanan ölçek ile birlikte değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, yaş değişkenine göre küçük yaştaki çocukların daha büyük yaşta olan çocuklara göre daha fazla birincil kontrol ve daha az ikincil kontrol kullandıkları saptanmıştır. Bununla birlikte, beş yaşındaki çocuklar ikincil kontrol stratejileri üretme kabiliyetine sahip bulunmuşlardır. Cinsiyet değişkeni açısından çocuklar arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Sieberer (2008) Norveç'te yaşlı ebeveyn çocuk iletişiminin yaşam doyumuna etkisini araştırmıştır. Çalışmaya 65 yaş üzeri yaşlı ebeveyn ve aynı evde yaşayan çocukları olmak üzere toplamda 504 kişi katılmıştır. Verileri toplamada “Hong Kong Paneli Yoksulluğun Azaltılması Anketi” kullanılmıştır. Sonuç olarak, anne – babaların çocukları ile aralarındaki maddi ve manevi desteğin yaşam doyumuna etkisi olduğu ortaya çıkmıştır. Genel olarak farklı nesiller arasındaki desteğin, yaşam doyumunu ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Agate, Zabriskie ve Poff, (2009) ailenin boş zamanlarındaki geçirdiği vakitten aldığı doyum ile aile hayatındaki tatmin arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçladığı araştırma 898 aile ile gerçekleştirilmiştir. Veriler, “Aile Yaşamından Memnuniyet Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır. Sonucunda, ailenin boş zamanlarındaki geçirdiği vakitten aldığı doyum ile genel aile hayatından sağladığı tatmin arasında ilişki bulunmuştur. Aile yapıları değerlendirildiğinde, en çok aile yaşam doyumunu sağlayanın çekirdek aile olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2.4.2. Çocuk Yaşam Kalitesine İlişkin Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Terry ve Huebner (1994) çocukların kendilik kavramı ve yaşam kalitesi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışma grubunu 183 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama araçları olarak, “ Tanılama Ölçeği” ile “ Öğrencilerin Yaşam Doyumu Ölçeği” kullanılmıştır. Sonuç olarak, çocukların kendilik kavramı algıları ile yaşam kaliteleri arasında yüksek düzeyde ilişki olduğuna ulaşılmıştır. Bazı çocukların ise kendi iç dünyası algıları yüksek iken genel yaşam kaliteleri daha düşük düzeydedir.

Angeles (2009) çocuk ve yaşam doyumunu isimli araştırmasında, çocuk sahibi olan ve olmayan ebeveynlerin yaşam doyum düzeyleri incelenmiştir. Veriler toplanırken, “1991 – 2005 yılları arası İngiliz Ev Paneli Araştırması (BHPS)” verilerinden yararlanılmıştır. 89.000 kişinin katıldığı hane halkı ile yapılan röportajlar değerlendirilmiştir. Sağlık, medeni durum ve istihdam değişkenleri ebeveynlerin yaşam doyumuna ulaşmasında etkiye

sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, evli bireylerin çocuk sahibi olmaları ile yaşam doyumuna ulaşmaları doğru orantılıdır. Çocuk sahibi olan ve olmayan çiftler karşılaştırıldıklarında çocuk sahibi olanların yaşam tatminleri daha yüksektir. Evli, tek ebeveynli ve evli olmayan çift aile yapıları karşılaştırıldığında yaşam doyumunu en yüksek düzeyde olan evli çiftlerdir. Yaş ile yaşam doyumunu arasındaki ilişki incelendiğinde ise genç ve yaşlı ebeveynlerin orta yaş grubundaki ebeveynlere göre daha yüksek düzeyde yaşam doyumuna sahip oldukları tespit edilmiştir.

Pollmann ve Schult (2013) ebeveynlik ve yaşam doyumunu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Veriler “Alman Aile Paneli”nden elde edilmiştir. Gelir durumu değişkeni göz önüne alındığında, orta ve yüksek gelir elde edenlerin aile yaşam doyum düzeyleri düşük gelirlilere göre daha anlamlıdır. Çalışma saatleri değişkeninde ise çalışmayan ve yarı zamanlı çalışan kadınların tam zamanlı kadınlara göre ebeveynlik açısından yaşam doyumları daha yüksek düzeydedir. Çocuğun biyolojik durumunda üvey ve planlanarak sahip olmayan çocukların yaşam doyumları arasındaki ilişkinin zayıf olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Berman, Liu, Ullman, Jadbäck, Engström (2015) çocuk yaşam kalitesi ile ebeveynlerin yaşam kaliteleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışma grubunu İsveç’te yaşayan 11 – 16 yaş grubu 600 çocuk ve ebeveynleri oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak çocuk ve ergenler için “Kidscreen – 27 Yaşam Kalitesi” ve yetişkinler için “Whoqol – Bref” ölçekleri kullanılmıştır. Çocukların yaşam kalitesi algılarında fiziksel iyi olma hali, psikolojik iyi olma hali, anne – baba ilişkileri, özerklik, sosyal ilişkiler ve okul değişkenleri kıyaslandığında fiziksel iyi olma hali ile çocuk yaşam kalitesi arasındaki ilişki daha az anlamlılık düzeyindedir. Genç çocukların, daha küçük yaş grubu çocuklarına göre yaşam kalitesi algıları daha düşüktür. Cinsiyet değişkeni açısından farklılık gözlenmemiştir. Tek ebeveynle yaşayan çocukların yaşam kalitesi, çift ebeveynle yaşayanlara göre daha düşük düzeydedir. Aile ile çocukların yaşam kalitesi algıları arasındaki ilişkinin düşük düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubunun tespiti, veri kaynakları veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesine ilişkin yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Ailelerin yaşam doyumu düzeyi ve çocukların yaşam kalitesini saptamayı amaçlayan bu araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden biri olan tarama modelindedir. Tarama modelindeki araştırmalar, bir grubun belli özelliklerini saptamak için verilerin toplanmasını hedefleyen çalışmalardır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2017). Bu araştırmada da 4-5-6 yaş çocuklarının yaşam kalitesi ve ailelerinin yaşam doyumu saptanmaya çalışıldığı için araştırmanın modeli tarama türüne karşılık gelmektedir.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu tespiti için 2017-2018 eğitim öğretim yılında Antalya Valiliğinden araştırma izni alınmıştır. Bu izin kapsamında Alanya ilçesinde bulunan 2 bağımsız anaokulu ve 7 ilkokul olmak üzere toplam 9 okul yöneticisi ve 31 okul öncesi öğretmeni ile görüşülmüştür. Anaokulu/anasınıflarındaki 4-5-6 yaş grubu öğretmenleri aracılığıyla ebeveynlerle toplantı yapılmıştır. Toplantıda araştırmanın amacı, içtenlik ve gizliliğin önemi, ölçme araçlarını nasıl doldurmaları gerektiği konusunda ebeveynler bilgilendirilmiştir. Toplantıya gönüllü katılım gösteren toplam 194 çocuk ve onların ebeveyni çalışmaya dâhil edilmiştir. Böylece araştırmanın çalışma grubu 194 ebeveyn, 4-5-6 yaş arasında 194 çocuk olmak üzere toplam 388 katılımcıdan oluşturulmuştur. Çocuk katılımcıların 93'ü kız, 101'i erkek çocuktur. Yaş bakımından oluşan dağılım incelendiğinde, 4 yaşında 29 çocuk, 5 yaşında 94 çocuk, 6 yaşında ise 71 çocuk bulunmaktadır. Çalışma grubuna ilişkin demografik bilgiler Tablo 3.2.1.'de sunulmuştur.

Tablo 3.2.1. Araştırma Grubunun Sosyodemografik Özellikleri

Demografik Özellikleri	Frekans	Yüzde
Anne eğitim durumu		
İlkokul	49	25.3
Lise	104	53.6
Üniversite	41	21.1
Baba eğitim durumu		
İlkokul	44	22.7
Lise	100	51.5
Üniversite	50	25.8
Anne yaş		
25 – 30 yaş	40	20.6
31 – 35 yaş	66	34.0
36 – 40 yaş	50	25.8
40 ve üzeri	38	19.6
Baba yaş		
25 – 30 yaş	27	13.9
31 – 35 yaş	55	28.4
36 – 40 yaş	59	30.4
40 ve üzeri	53	27.3
Anne çalışma durumu		
Çalışıyor	94	48.5
Çalışmıyor	100	51.5
Baba çalışma durumu		
Çalışıyor	181	93.3
Çalışmıyor	13	6.7
Aile yapısı		
Çekirdek	167	86.1
Geniş	18	9.3
Tek ebeveyn	9	4.6
Ailenin ortalama geliri		
1000 – 2000 tl arası	76	39.2
2000 – 3000 tl arası	73	37.6
3000 tl ve üzeri	45	23.2
Çocuğun doğum sırası		
İlk çocuk	87	44.8
Ortanca çocuk	74	38.1
Son çocuk	33	17.0
Kardeş sayısı		
1- 2 çocuk	84	43.3
2'den fazla çocuk	110	56.7
Okul öncesi eğitime başlama yaşı		
3 yaş ve altında	12	6.27
4 - 5 yaş	67	34.5
5 - 6 yaş	115	59.3

Tablo 3.2.1.'de ebeveynlere ilişkin demografik özellikler görülmektedir. Çalışma grubunda yer alan annelerin %25,3'ü ilkokul (n=49), %53,6'ı lise ve %21,1'i (n=41) üniversite mezunudur. Babaların %22,7'si (n=44) ilköğretim, %51,5 (n=100) lise, %25,8'i (n=50) ise üniversite mezunudur.

Anne ve babanın yaş aralıklarına bakıldığında annelerin % 20.6'sı 25-30 yaş aralığında, %34'ü 31-35 yaş aralığında, %25.8'i 36-40 yaş aralığında, %19,6'sının da 41 yaş ve üzerinde olduğu görülmektedir. Babaların % 13.9'u 25-30 yaş aralığında, %28.4'ü 31-35 yaş aralığında, %30.4'ü 36-40 yaş aralığında, %27.3'ünün de 41 yaş ve üzerinde olduğu görülmektedir.

Anne ve babaların çalışma durumuna göre dağılımları incelendiğinde, annelerin %48.5'inin (n=94) çalıştığı, %51.5'inin (n=100) çalışmadığı görülmektedir. Babaların %93.3 (n=181)'ünün çalıştığı, %6.7 (n=13)'sinin çalışmadığı görülmektedir.

Aile yapısına bakıldığında çekirdek aile %86.1 (n=167), geniş aile %9.3 (n=18), tek ebeveynli aile %4.6 (n=9) yapılarının olduğu görülmektedir. Ailenin ortalama gelir düzeyi incelendiğinde, %39.2'sinin (n=76), 1000 – 2000 TL arasında, 37.6'sının (n=73) 2000 – 3000 TL arasında,%23.2'sinin (n=45) de 3000 tl ve üzeri gelir düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Çocuğun doğum sırasına bakıldığında ilk çocukların %44,8 (n=87), ortanca çocukların %38.1 (n=74), son çocukların %17(n=33) olduğu görülmektedir.

Kardeş sayısına bakıldığında bir ya da iki kardeşi bulunan çocukların %43.3 (n=84), ikiden fazla kardeşi olan çocukların %56.7 (n=110) olduğu görülmektedir. Okula başlama yaşına bakıldığında üç ve altı yaş altında okul öncesi eğitime başlamış %6.2 (n=12), dört ile beş yaş aralığında başlamış %34.5 (n=67), beş ile altı yaş aralığında başlamış %59.3 (n=115) çocuk olduğu görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada iki farklı veri toplama aracı kullanılmıştır. Veriler; Aile Yaşam Doyum Ölçeği ve Kid – KINDL Yaşam Kalitesi Ölçeği (4 – 6 yaş ebeveyn ve çocuk formu) dir.

3.3.1. Aile Yaşam Doyum Ölçeği

Ölçek, aile üyelerinin aile yaşam ortamındaki doyum düzeyini belirlemeye yöneliktir. Çalışkan, Toker ve Özbay (2017) tarafından Türkçeye uyarlanan ölçekte 23 madde bulunmaktadır. Ölçekte yer alan maddeler aile yaşamında algılanan doyuma ilişkin karşıt sıfatlardan maddenin sağ ve sol ucunda yer almasından oluşmaktadır. 1 ile 7 arasında değişen bir değere sahip olan maddelerin ifadeleri karşıt iki sıfatın arasında yer almaktadır. Maddelerin puanlanması ise olumsuz ifadeden olumlu ifadeye doğru artan bir değer ile değerlendirilmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 23, en yüksek puan ise

161'dir. Alınan puanın yüksek olması aile yaşam doyumunun yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin Cronbach α güvenilirlik katsayısı 0.94 olarak belirtilmektedir.

3.3.2. Kid – KINDL Yaşam Kalitesi Ölçeği

Eser, Yüksel, Baydur, Erhart, Saatli, Özyurt, Özcan ve Ravens-Sieberer (2008) tarafından Türkçe adaptasyonu yapılan ölçek, çocuk ve ergenler için özel olarak geliştirilmiş genel amaçlı Sağlıklı Yaşam Kalitesi ölçüm aracıdır. Ölçeğin yaşa özel sürümleri çocuk gelişimindeki yaşam kalitesinin boyutlarında gözlenen değişimi dikkate almaktadır. Bu çalışmada 4-7 yaş çocukların yanıtladığı Kid-KINDL formu ile 4-6 yaş Kindl Aile Formu kullanılmıştır. Çocukların yanıtladığı Kid-Kindl form 12 sorudan oluşmaktadır. Bu form tek boyuttan oluşmaktadır ve genel yaşam kalitesi toplam puan üzerinden hesaplanmaktadır. 4-6 yaş Kindl Aile Formu ise bedensel iyilik, duygusal iyilik, öz saygı, aile, arkadaş ve okul olmak üzere altı boyuttan oluşmaktadır. Her bir boyut 4 madde olmak üzere toplam 24 madde içermektedir. Kid-KINDL maddeleri 1'den (asla) 5'e (daima) doğru sıralanmış likert tipi ölçüm ile değerlendirilmektedir. Altı boyutun bileşiminden oluşan genel sağlıklı yaşam kalitesi puanı elde edilmektedir. Yüksek puan yaşam kalitesi algısının iyi olduğunun göstergesi olarak kabul edilmektedir. Ölçeğin Cronbach α güvenilirlik katsayısı 0.95 olarak belirtilmektedir (Eser, Yüksel, Baydur Erhart, Saatli, Özyurt, Özcan ve Ravens-Sieberer, 2008).

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama sürecinde ilk olarak, Antalya Valiliği'nden ve Alanya İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alınmıştır. Araştırmayı kabul eden bağımsız anaokulları ve ilkokullardaki okul yöneticileri ve öğretmenler ile bir araya gelinmiştir. Öğretmenlerle veli toplantısı planlanmıştır. Velilerle yapılan toplantıda ebeveyn onay formu ve doldurması gereken ölçme araçları konusunda bilgilendirme yapılmıştır. Ayrıca araştırmanın bilimselliği, toplanacak verilerin gerçeği yansıtma derecesi, içtenlik ve gizliliğin önemine de değinilmiştir. Kişisel bilgi formunda ve ölçeklerde yer alan maddelerin tümünün atlanmadan yanıtlanması gerektiğine vurgu yapılmıştır.

Araştırmada ebeveynlerden iki farklı veri toplanmıştır. Bunlardan biri aile yaşam doyumuna ilişkin veriler (Aile Yaşam Doyumu Ölçeği (AYD)), diğer ise çocuklarının yaşam kalitesine (Kindl Aile Formunu) ilişkin verilerdir. Çocuklardan elde edilen veriler

ise araştırmacı tarafından her bir çocukla bireysel Kid- Kindl (4-7 yaş) Çocuk Formu kullanılarak yapılan görüşmeler aracılığıyla toplanmıştır. Çocuklarla yapılan görüşmeler çocuk katılımcıların öğrenim gördükleri okullarda boş bir odada gerçekleştirilmiştir. Çocukların dış uyarıcılardan etkilenmemesi için görüşme sırasında odaya araştırmacı ve çocuk dışında başka biri alınmamıştır. Görüşmelerden önce çocuklara görüşme sırasında ne yapılacağı ayrıntılı olarak anlatılmıştır. Ölçekte geçen maddelerin benzerleri önceden gösterilmiş ve nasıl yanıt vermeleri gerektiği açıklanmıştır. Ardından görüşmelere geçilmiş ve ölçekteki tüm maddeler uygulanmıştır. Görüşme sırasında herhangi bir müdahale bulunulmamıştır. Katılımcıların verdikleri yanıtlar araştırmacı tarafından direkt kayıt edilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Analizlere başlamadan önce kayıp değerler ve uç değerler incelenmiştir. U değer incelemeleri sonucunda 6 katılımcının verileri veri setinden çıkarılmıştır. Daha sonra ölçüm araçlarından elde edilen toplam puan dağılımlarının normalliği incelenmiştir. Toplam puanlar için de ortalama, mod ve medyanın birbirine yakın değerler aldığı, *arpıklık ve basıklık katsayılarının ± 2 sınırları içinde kaldığı* durumlarda parametrik testlerden Pearson Momentler arpımı korelasyon katsayısı, Tek Yönlü Varyans Analizi ANOVA Testi ve t testi uygulanmıştır. Anova testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların görölmesi durumunda gruplar arasındaki farkın hangi gruptan kaynaklandığını bulmak için post-hoc testlerinden Scheffe Çoklu Karşılaştırma Testi uygulanmıştır (Büyüköztürk, 2011). Ebeveyn ve çocuklara ilişkin demografik özelliklerin değerlendirilmesinde frekans ve yüzde gibi betimsel istatistikler kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerine bağlı olarak yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgular sunulmuştur.

4.1. Aile Yaşam Doyumu ve Çocuk Yaşam Kalitesi Genel Özelliklerine İlişkin Bulgular

Bu başlık altında aile yaşam doyumu ve çocukların yaşam kalitesi düzeylerine dair bulgular yer almaktadır. Araştırmanın temel sorusu çerçevesinde ebeveynlerin aile yaşam doyumu ve çocukların yaşam kalitesi düzeyini belirlemek amacıyla ortalama ve standart sapma analizi yapılmış ve tespit edilen bulgular Tablo 4.1.1.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.1.1. Ebeveynlerin Yaşam Doyumu ve Çocukların Yaşam Kalitesine İlişkin Betimsel İstatistikler

Ölçekler	N	\bar{x}	ss	Min. Ve Max. Puanlar
Aile Yaşam Doyumu	194	100,30	6,20	23 - 161
Kiddy KINDL – Çocuklar İçin Sağlıklı Yaşam Kalitesi (4-7 yaş) Çocuk Formu	194	75,15	12,14	0 -100
Kiddy KINDL – Çocuklar İçin Sağlıklı Yaşam KalitesiEbeveyn Formu	194	70,21	11,62	0 -100
Bedensel İyilik Boyutu	194	73,87	18,99	0 -100
Duygusal İyilik Boyutu	194	70,77	17,85	0 -100
Aile İlişkileri Boyutu	194	69,52	17,32	0 -100
Özsaygı Boyutu	194	71,26	17,66	0 -100
Akran Boyutu	194	72,84	15,84	0 -100
Okul Boyutu	194	74,32	17,35	0- 100

Tablo 4.1.1. incelendiğinde, aile yaşam doyumu ölçeğinin ortalama puanı 100.30 olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu aile yaşam doyumunun yüksek olduğunu göstermektedir. Çocukların kendi yaşam kalitesi algısının ortalama puanı 75.15, ebeveynlerin çocukların yaşam kalitesine ilişkin ortalama puanı ise 70.21 olduğu saptanmıştır.

Ebeveynlere göre çocuk yaşam kalitesi ölçeği alt boyutortalama puanlarına bakıldığında; bedensel iyilik = 73.87, duygusal iyilik = 70.77, aile ilişkileri = 69.52, özsaygı = 71.26, akran ilişkileri= 72.84, okul ortamı = 74.32 olduğu belirlenmiştir.

4.2. Aile Yaşam Doyumuyla Çocuk Yaşam Kalitesi Arasındaki İlişkin Bulgular

Bu başlık altında araştırmanın temel sorusu çerçevesinde aile yaşam doyumuyla çocuk yaşam kalitesi arasındaki ilişkiye yönelik bulgular Tablo 4.2.1.'de sunulmuştur.

Tablo 4.2.1. Aile Yaşam Doyumuyla Çocuk Yaşam Kalitesi Arasındaki İlişki

KINDL - Sağlıklı Yaşam Kalitesi	Aile Yaşam Doyumu		
	n	r	p
Ebeveyn Formu			
Genel Yaşam Kalitesi	194	,002	,982
Bedensel İyilik	194	-,015	,836
Duygusal İyilik	194	,060	,407
Özsaygı	194	-,024	,744
Aile	194	-,022	,763
Arkadaş	194	,053	,465
Okul	194	,036	,622

Tablo 4.2.1. incelendiğinde, ebeveynlerin bakışıyla aile yaşam doyumu ile çocuğun yaşam kalitesi arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir. Bu bulguya göre çalışmaya dâhil edilen ebeveynlerin aile yaşam doyumu ile çocuk yaşam kalitesi arasında pozitif ya da negatif bir ilişki olmadığı yargısına ulaşılabılır ($r=0.002$, $p>0.05$).

4.3. Aile Yaşam Doyumuna İlişkin Bulgular

Bu başlık altında aile yaşam doyumuna ilişkin olarak anne-babanın eğitim, annenin çalışma durumu, anne - babanın yaşı, ailenin sahip olduğu çocukların yaşı, ailenin ortalama geliri ve ailenin çocuk sayısı gibi sosyo-demografik değişkenlerle ilgili bulgular yer almaktadır. Her bir değişken ne ilişkin elde edilen bulgular Tablo 4.3.1.a. ile Tablo 4.3.5. arasında gösterilmiştir.

Bu bağlamda ebeveynlerin aile yaşam doyumu puanlarının annenin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ANOVA analizi sonuçları Tablo 4.3.1.a'da sunulmuştur.

Tablo 4.3.1.a. Annenin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Aile Yaşam Doyumu Analiz Sonuçları

Grup Bilgisi	N	\bar{x}	Var. Kay.	Kare Toplam	Sd	Kare Ort.	F	p
İlkokul	49	25,1	G. Arası	50,839	2	25,420	,657	,519
Lise	104	53,6	Grup içi	7388,218	191	38,682		
Üniversite	41	21,1	Toplam	7439,057	193			

Tablo 4.3.1.a. incelendiğinde, aile yaşam doyumu puanlarının annenin eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir (F =.657, p>0.05).

Ebeveynlerin aile yaşam doyumu puanlarının babanın eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla ANOVA analizi yapılmış ve tespit edilen bulgular Tablo 4.3.1.b.'de sunulmuştur.

Tablo 4.3.1.b. Babanın Eğitim Durumu Değişkenine Göre Aile Yaşam Doyumu Analiz Sonuçları

Grup Bilgisi	N	\bar{x}	Var. Kay.	Kare Toplam	sd	Kare Ort.	F	p
İlkokul	44	25,2	G. Arası	150,670	2	75,335	1,974	,142
Lise	100	53,6	Grup içi	7288,386	191	38,159		
Üniversite	50	21,1	Toplam	7439,057	193			

Tablo 4.3.1.b'den anlaşılacağı üzere, ebeveynlerin aile yaşam doyumunda baba eğitim durumu değişkeninin etkili olmadığı tespit edilmiştir (F = 1,974; p>0.05).

Ebeveynlerin aile yaşam doyumu puanları annenin çalışma durumuna göre anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar için t-testi yapılmış ve ulaşılan bulgular Tablo 4.3.2.'de verilmiştir.

Tablo 4.3.2. Annenin Çalışma Durumu Değişkenine Göre Aile Yaşam Doyumu Analiz Sonuçları

		Annenin					
		Çalışma	n	\bar{x}	ss	t	p
		Durumu					
Aile	Çalışıyor	94	101,08	6,45			
Yaşam	Çalışmıyor	100	99,57	5,91	1,70	,423	
Doyumu							

Tablo 4.3.2. incelendiğinde, ebeveynlerin aile yaşam doyumu algılarının annenin çalışma durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($t_{(192)}=1,70$ $p>0.05$).

Ebeveynlerin aile yaşam doyumu puanları annenin yaşı değişkenine göre anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla ANOVA Testi yapılmış ve ulaşılan bulgular Tablo 4.3.3.a.'da verilmiştir.

Tablo 4.3.3.a. Annenin Yaşı Değişkenine Göre Aile Yaşam Doyumu Analiz Sonuçları

Grup	n	\bar{x}	Var.	Kare	sd	Kare	F	p
Bilgisi			Kay.	Toplam		Ort.		
25 – 30 yaş	27	20,6	G.Arası	37,292	3	12,431	,319	,812
31 – 35 yaş	66	34,00	Grup içi	7401,765	190	38,957		
36 – 40 yaş	50	25,8	Toplam	7439,057	193			

Tablo 4.3.3.a'da görüldüğü gibi aile yaşam doyumunda annenin yaşı değişkeninin etkili olmadığı belirlenmiştir ($F= ,319$ $p>0.05$).

Ebeveynlerin aile yaşam doyumu puanlarının babanın yaşı değişkenine göre anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla ANOVA testi yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 4.3.3.b'de gösterilmiştir.

Tablo 4.3.3.b. Babanın Yaşı Değişkenine Göre Aile Yaşam Doyumu Analiz Sonuçları

Grup Bilgisi	n	\bar{x}	Var. Kay.	Kare Toplam	sd	Kare Ort.	F	p
25 – 30 yaş	27	20,6	G.Arası	86,245	3	28,748	,743	,528
31 – 35 yaş	55	34,00	Grup içi	7352,811	190	38,699		
36 – 40 yaş	50	25,8	Toplam	7439,057	193			
40 ve üzeri	38	19,6						

Tablo 4.3.3.b. incelendiğinde, aile yaşam doyumu puanlarının babanın yaşı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir (F = ,743, p>0.05).

Ebeveynlerin aile yaşam doyumu puanlarının sahip olunan çocuk sayısına göre anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar için t-testi yapılmış ve tespit edilen bulgular Tablo 4.3.4.a.'de verilmiştir.

Tablo 4.3.4.a. Ailenin Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Aile Yaşam Doyumu Analiz Sonuçları

	Çocuk Sayısı	n	\bar{x}	ss	t	p
Aile Yaşam Doyumu	1-2 çocuk	84	100,16	6,08	2,69	,788
	2'den fazla	110	100,40	6,32		

Tablo 4.3.4.a. incelendiğinde, ebeveynlerin aile yaşam doyumu algılarının çocuk sayısı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($t_{(192)}=2,69$ p>0.05).

Ebeveynlerin aile yaşam doyumu puanlarının sahip oldukları çocuğun yaşına göre anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla ANOVA analizi yapılmış ve ulaşılan bulgular Tablo 4.3.4.b.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.3.4.b. Ailenin Sahip Olduğu Çocuğun Yaşı Değişkenine Göre Aile Yaşam Doyumu Analiz Sonuçları

Grup Bilgisi	n	\bar{x}	Var. Kay.	Kare Toplam	sd	Kare Ort.	F	p
Dört Yaş	29	74,13	G. Arası	220,736	2	110,368	2,920	,056
Beş Yaş	94	75,00	Grup içi	7218,321	191	37,792		
Altı Yaş	71	75,16	Toplam	7439,057	193			

Tablo 4.3.4.b. incelendiğinde, ebeveynlerin aile yaşam doyumuna ilişkin algıları, çocuğun yaşı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($F=2,920$ $p>0.05$).

Ebeveynin aile yaşam doyumunu puanları ailenin ortalama gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla ANOVA analizi uygulanmış ve analizde ulaşılan bulgular Tablo 4.3.5.'de verilmiştir.

Tablo 4.3.5. Ailenin Ortalama Geliri Değişkenine Göre Aile Yaşam Doyumu Puanları Analiz Sonuçları

Grup Bilgisi	N	\bar{x}	Var. Kay.	Kare Toplam	sd	Kare Ort.	F	p
1000–2000 tl	76	39,1	G.Arası	32,374	2	16,187	,417	,659
2000–3000 tl	73	37,6	Grup içi	7406,683	191	38,778		
3000 tlden fazla	45	23,2	Toplam	7439,057	193			

Tablo 4.3.5. incelendiğinde, ebeveynlerin aile yaşam doyumunu algılarının ailenin ortalama geliri değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($F= ,417$ $p>0.05$).

4.4. Çocukların Kendi Yaşam Kalitesi Bildirimlerine İlişkin Bulgular

Bu başlık altında çocukların kendi yaşam kalitesibildirimlerine ilişkin olarak cinsiyet, yaşve doğum sırası gibi sosyo-demografik değişkenlerle ilgili bulgular yer almaktadır. Her bir değişkene ilişkin elde edilen bulgular Tablo 4.4.1 ile Tablo 4.4.3. arasında gösterilmiştir.

Tablo 4.4.1. Cinsiyet Değişkenine Göre Yaşam Kalitesi Puanları Analiz Sonuçları

	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	t	p
Çocuk Yaşam Kalitesi	Kız	93	75,76	12,78	,672	,503
	Erkek	101	74,58	11,56		

Tablo 4.4.1.incelendiğinde, çocukların yaşam kalitesi algılarına ilişkin puanların cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($t(194)=-,672$, $p<0.05$).

Çocukların kendi yaşam kalitesi bildirimlerine ilişkin puanların yaş değişkenine göre anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla ANOVA analizi yapılmış ve ulaşılan bulgular Tablo 4.4.2.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.4.2. Yaş Değişkenine Göre Yaşam Kalitesi Puanları Analiz Sonuçları

Grup Bilgisi	n	\bar{x}	Var. Kay.	Kare Toplam	sd	Kare Ort.	F	p
Dört Yaş	29	74,13	G. Arası	58,491	2	29,246	,197	,822
Beş Yaş	94	75,00	Grup içi	28426,707	191	148,831		
Altı Yaş	71	75,16	Toplam	28485,198	193			

Tablo 4.4.2. incelendiğinde, çocukların yaşam kalitesi algılarına ilişkin puanların yaşdeğişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir ($F=,197$ $p>0.05$).

Çocukların yaşam kalitesi bildirimlerinin doğum sırası değişkenine göre anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla ANOVA analizi uygulanmış ulaşılan bulgular Tablo 4.4.3’de gösterilmiştir.

Tablo 4.4.3. Doğum Sırası Değişkenine Göre Yaşam Kalitesi Analiz Sonuçları

Grup Bilgisi	n	\bar{x}	Var. Kay.	Kare Toplam	sd	Kare Ort.	F	p
İlk Çocuk	87	44,8	G. Arası	222,826	2	111,413	,753	,472
Ortanca Çocuk	74	38,1	Grup içi	28262,372	191	147,971		
Son Çocuk	31	16,0	Toplam	28485,198	193			

Tablo 4.4.3. incelendiğinde çocukların yaşam kalitesi algılarına ilişkin puanların doğum sırası değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir (F= ,753 p>0.05). Bu bulguya göre çocuğun doğum sırasının onun yaşam kalitesi algısında etkili bir değişken olmadığı söylenebilir.

4.5. Çocuk Yaşam Kalitesine Dair Ebeveyn ve Çocuk Bildirimlerine İlişkin Bulgular

Bu başlık altında araştırmada odaklanılan nokta, çocukların yaşam kalitesine ilişkin ebeveyn ve çocuk bildirimleridir. Çocuğun yaşam kalitesine ilişkin ebeveyn bildirimleri ile çocukların kendi yaşam kalitesine ilişkin bildirimleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız gruplar için t testi analizi uygulanmış ve ulaşılan bulgular Tablo 4.5.1’de gösterilmiştir.

Tablo 4.5.1. Ebeveyn ve Çocuğa Göre Yaşam Kalitesine İlişkin Analiz Sonuçları

		Grup	n	\bar{x}	ss	t	p
Çocukların Yaşam Kalitesi	Çocuk		194	75,15	12,14	4,08	,000
	Ebeveyn		194	70,21	11,62		

Tablo 4.5.1. incelendiğinde çocukların yaşam kalitesine yönelik ebeveyn algıları ile çocuk algıları arasında çocuklar lehine anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($t_{(194)}=4.08$, p<0.05).

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada ailelerin yaşam doyumu ve çocuklarının yaşam kalitesi incelenerek, ebeveynlerin aile yaşam doyumuna, çocuklarının yaşam kalitesine bakış açıları ve çocukların kendi yaşam kalitesine bakış açılarını belirlemek hedeflenmiştir. Araştırmada beş farklı nokta üzerinde odaklanılmıştır. Bunlardan birincisi, aile yaşam doyumu ve çocukların yaşam kalitesi düzeyleridir. İkincisi, aile yaşam doyumuyla çocuk yaşam kalitesi arasındaki ilişkidir. Üçüncüsü, aile yaşam doyumu ve yaşam doyumunu etkileyen faktörlerdir. Dördüncüsü, çocukların kendi yaşam kalitesine ilişkin bildirimleri ve bu bildirimleri etkileyen faktörlerdir. Beşincisi ise çocuk yaşam kalitesine ilişkin ebeveyn ve çocuk bildirimleri arasındaki farklılıklardır. Çalışmada ulaşılan tüm sonuçlar aşağıda sırasıyla tartışılmıştır.

5.1.1. Aile Yaşam Doyumu ve Çocuk Yaşam Kalitesi Genel Özelliklerine İlişkin Sonuçlar

Araştırmada odaklanılan noktalardan ilki aile yaşam doyumu ve çocuk yaşam kalitesinin düzeyidir. Araştırmada başlık altında üzerinde durulan noktalardan biri ebeveynlerin aile yaşam doyumu ve çocuklarının yaşam kalitesi düzeyleridir. Bu noktada elde edilen sonuca göre ebeveynlerin yaşam doyumu ve çocuklarının yaşam kalitesi algılarının oldukça yüksek olduğu görülmektedir (Bkz. Tablo. 4.1.). Solak Arabacı (2018) çalışmalarında, erken çocukluk çağında çocuğu olana ebeveynlerin evlilik ve aile yaşam doyumlarının yüksek olduğundan bahsetmiştir. Aile yaşam doyumu; bireylerin aile yaşamından beklentileriyle elinde olanların karşılaştırılmasıyla elde edilen durum ya da sonuçtur (Haybron, 2004).

5.1.2. Aile Yaşam Doyumuyla Çocuk Yaşam Kalitesi Arasındaki İlişkin Sonuçlar

Araştırmada odaklanılan noktalardan ikinci nokta aile yaşam doyumununla çocuk yaşam kalitesi arasındaki ilişkidir. Bu başlık altında elde edilen bulgu ise aile yaşam doyumu ile çocuk yaşam kalitesiarasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı yönündedir. Bu sonuç, bu çalışmaya dâhil olan 4-6 yaş arası çocuğa sahip olan ebeveynlerin, aile içi

yaşam doyumu düzeyinin çocuklarının yaşam kalitesine ilişkin algılarını etkilemediğine işaret etmektedir. Literatürde yer alan bazı çalışma bulguları, çalışmadan elde edilen bu sonuçlardan farklılık göstermektedir. Örneğin, Berman, Liu, Ullman, Jadbäck, Engström'ın (2016), yaptıkları araştırmada; çocuk yaşam kalitesi ile ebeveynlerin yaşamdan sağladıkları doyum arasında pozitif yönde ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. Fingerman, Pi Cheng, Birditt ve Zarit (2011)'in çalışmalarında da çocukların mutluluk ve hayattaki başarı oranları ile ailenin esenliği arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu belirtilmektedir. Chu, Saucier ve Hafner (2010)'ın yaptığı çalışmada çocukların öznel iyi oluşu ile sosyal destek arasında pozitif bir ilişki olduğu, çocukların iyi olma halini etkileyen en önemli etkenlerden birinin de aile ortamındaki sosyal etkileşimler olduğu vurgulamaktadır. Yalçın (2015) meta analiz çalışmasında da çocukların iyi oluşu ile sosyal destek arasında orta düzeyde pozitif bir ilişkinin varlığına dikkat çekilmektedir. Davies ve Cummings (1998), çocukların iyi olma halinin, anne ve babanın kendi arasındaki ilişkiden etkilendiğini tespit etmişlerdir. Ailelerin yaşam doyumu farklı kültürlerde incelendiğinde, Japon ve Hintli aileler karşılaştırılması sonucunda Hintli ailelerin çocukları ile kurduğu bağların daha kuvvetli olması sebebiyle yaşamdan aldığı doyum seviyesinin daha yüksek olduğu saptanmıştır (Ramachandran ve Radhika, 2012). Ancak, alan yazında araştırmamızla benzer bulgular elde eden çalışmalarda rastlanmaktadır. Örneğin, Şengül (2017) babaların çocuklarıyla olan iletişimindeki olumlu tepkilerin, çocukların yaşam kalitesini etkilemediğinden bahsetmiştir. Casas, Coenders, Cummins, González, Figuer ve Malo (2008), çalışmalarında ailenin yaşam doyumu ile çocukların iyi olma halleri arasında ilişki olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Hoy, Suldo ve Mendez'in (2013) çalışmalarında da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırmacılar, ailelerin yaşam doyumu ile çocukların yaşam kalitesi arasında bir ilişki olmadığını tespit etmiş ancak çalışmasına dâhil edilen aileler ve çocukların yaşam doyumu ve yaşam kalitesi algılarının yüksek olduğuna değinmiştir. Bu çalışma bulguları da araştırmadan elde edilen sonuçlarla paralellik göstermektedir. Csikszentmihalyi ve Schneider (2001)'e göre bireyin yaşama ilişkin mutluluk algılarını, yaşadıkları değil, yaşadıklarına yükledikleri anlamlar ve deneyimlerin kalitesi belirlemektedir. Dolayısı ile aile sistemine ilişkin algıları pozitif olan ebeveynlerin aile içi ilişkileri destekleyici nitelikte algıladıklarının bir göstergesi olarak düşünülebilir. Yaşamın ilk yıllarından itibaren çocuğun sağlıklı ve mutlu bir yaşama sahip olmasında ailesiyle kurduğu ilişkiler son derece önemlidir. Bu nedenle aile içi ilişkilerini destekleyici olarak algılayan ebeveynlerin, çocukların yaşam kalitesi düzeyinin yüksek olduğunu algılamalarında şaşırtıcı değildir. Minuchin (1985)'in aile

sistemi kuramına göre çocuk da bir alt-sistemdir. Dolayısı ile katılımcıların karı koca alt sistemindeki işlevlerden aldıkları doyum (evliliklerinden aldıkları doyum), diğer bir alt sistem olan çocuklara aktarılmış olabilir. Cutlar ve Radford (1999)' a göre aile sisteminde evlilikten alınan doyum arttıkça alt sistemlere aktarabilecekleri olumlu duygular da artış göstermektedir. Aile içerisinde çocukta bir alt sistem olduğundan ebeveynlerin yüksek olan aile yaşam doyumları çocukların yaşam kalitesine ilişkin algılarında yüksek olmasına neden olmuş olabilir. Uusitalo-Malmivaara ve Lehto (2013) çalışmasında, aile içindeki iyi ilişkiler çocuklardaki yüksek mutluluğun, aile içindeki zayıf ilişkiler ise çocuklardaki düşük mutluluğun önemli bir yordayısı olduğunu belirlemiştir. Bu noktada çalışmaya dâhiledilen katılımcıların aile yaşamına ilişkin bilişsel yargılamaları ve bu yargılamalarının duyuşsal yansımalarının pozitif olduğu, dolayısı ile çalışmaya dâhil olan ebeveynlerin kendi belirlediği ölçütlere uygun bir biçimde aile yaşamlarıyla ilgili inanç ve değerlendirmelerinde genel tutumlarının pozitif olduğu sonucuna varılabilir.

5.1.3. Aile Yaşam Doyumuna İlişkin Sonuçlar

Araştırmada odaklanılan noktalardan üçüncüs aile yaşam doyumunu etkileyen değişkenlerdir. Bu başlık altında elde edilen sonuçlaranne-baba eğitim durumu,anne- baba yaşı, aileninçocuk sayısı,annenin çalışma durumu,ailenin ortalama geliri gibi değişkenlerin ebeveynlerin yaşam doyumunda etkili bir faktör olmadığı yönündedir. Alan yazın incelendiğinde buna benzer sonuçlar olduğu gibi farklı sonuçlarında olduğu dikkati çekmektedir. Örneğin, Şendoğdu (2000) annenin eğitim düzeyinin çocuklarla kurduğu yaşam doyumunu etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Zhang (2012), anne ve babanın eğitim düzeyinin aile bireyleri ve 3 – 5 yaş arası çocuklar ile kurulan iletişimin kalitesini belirleyici bir etken olduğundan bahsetmiştir. Fugl-Meyer, Melin ve Fugl-Meyer (2002), anne ve babaların yaşı arttıkça ailede yaşam doyumlarının arttığını tespit etmiştir. Yılmaz, Ülker ve Yılmaz (2018), kadınların ebeveynlik rolüne ilişkin kendilik algılarının yaş değişkenine göre değerlendirildiğinde, genç yaşta anne ve baba olan bireylerin kendilik algılarının düşük seviyede olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Berger (2013)'in çalışmasında ise yarı zamanlı çalışan annelerin yaşam doyumlarının, tam zamanlı çalışanlara göre daha düşük seviyede olduğu sonucuna ulaşmıştır. Booth ve Van Ours (2008), annelerin çocuk sayısına bakmaksızın yaşam doyumlarını sağlamak için yarı zamanlı çalışma saatini tercih ettiği tespit etmiştir. Nomaguchi (2012), 5 yaş grubundaki çocukların aile bireyleri ile geçirdiği zamanın oyun yoluyla daha fazla olduğunu vurgulayarak bu şekilde yaşam kalite algılarının yaş

değişkeni göz önünde bulundurulduğunda, genç anne babaların yaşam tatmin seviyelerinin uyduğunu öne sürmektedir. Main (2014), yoksulluğun ailenin yaşam doyumunda algısında önemli bir yordayıcı olduğunu vurgulamakta, Genez Muluk (2004), ailenin sosyo ekonomik düzeyinin çocuklarıyla olan ilişkisinde anlamlı farklılık olduğuna dikkat çekmektedir. Her ne kadar alan yazında farklı sonuçlar olduğu görülsede erken çocukluk dönemindeki çocukların yaşam kalitesi ile ailelerinin yaşam doyumunu arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmaya rastlanmamıştır.

5.1.4. Çocukların Kendi Yaşam Kalitesi Bildirimlerine İlişkin Sonuçlar

Araştırmada odaklanılan noktalardan dördüncüs ise, çocukların kendi yaşam kalitesine ilişkin bildirimleri ve bu bildirimleri etkileyen değişkenlerdir. Çalışma sonucunda çocukların kendi yaşam kalitelerine ilişkin bildirimlerinin oldukça yüksek olduğu yönündedir. Bu bildirimlerde ise cinsiyeti, yaşı, okula başlama yaşı ve çocuğun doğum sırası gibi sosyo-demografik değişkenlerin etkili bir faktör olmadığı tespit edilmiştir.

Alan yazında çocukların yaşam kalitesi ile cinsiyet, yaş, gelir gibi sosyo-demografik değişkenler arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalarda tutarlı olmayan sonuçlar olduğu görülmüştür. Bazı çalışmalarda bu değişkenlerin yaşam kalitesinde etkili olduğu bazılarında ise etkili bir faktör olmadığı ifade edilmektedir. Araştırmada çocuk yaşam kalitesi ile ilişkisi incelenen sosyo-demografik değişkenlerden ilki cinsiyet değişkenidir. Bu çalışmada çocukların yaşam kalitesi algısında cinsiyet değişkeninin etkili bir sosyo demografik değişken olmadığı tespit edilmiştir. Alan yazın incelendiğinde, bazı araştırmalarda çocukların yaşam kalitelerinde cinsiyet değişkeninin etkili bir değişken olmadığı belirtilirken (Bartels ve Boomsma, 2009; Eryılmaz ve Ercan, 2010; Mahon, Yarcheski ve Yarcheski, 2005; Uusitalo- Malmivaara, 2012; Uusitalo- Malmivaara ve Lehto, 2013; Zulling, Valois ve Drane, 2005), bazılarında ise etkili bir faktör olduğu belirtilmektedir. Genellikle kızların erkeklerden daha düşük yaşam kalitesine sahip olduğu ya da daha düşük iyi oluş düzeyi gösterdiği ifade edilmektedir (Kalogeraki 2012). Pople ve Solomon (2011), çalışmalarında kızların erkeklere oranla daha düşük iyi oluşa sahip olduğu, bu farkın yaşla birlikte artış gösterdiğini belirtmişlerdir (Akt. Kalogeraki 2012). Yine Rees ve arkadaşlarının (2012) çalışmasında da kızların iyi oluş düzeylerinin erkeklerden anlamlı düzeyde düşük olduğu görülmüştür. The Children's Society (2014) raporunda; kızların erkeklere oranla daha düşük iyi oluş göstermeye eğiliminde olduğu belirtilmektedir (Reed, 2014).

Araştırmada çocuk yaşam kalitesi ile ilişkisi incelenen sosyo-demografik değişkenlerden ikincisi ise yaş değişkenidir. Bu değişkeninde çalışmaya dâhil edilen çocukların yaşam kalitesinde etkili bir faktör olmadığı belirlenmiştir. Yaş değişkeni ile çocuklarının yaşam kalitesi arasındaki ilişkiyi inceleyen pekçok çalışmada genel olarak aynı gelişim dönemi içerisinde bulunan çocukların yaşam kalitesi düzeylerinde farklılaşmanın görülmediği belirtilmektedir. Yapılan araştırmaların çoğunda da aynı bulgulara rastlanmasına rağmen yaş ilerledikçe yaşam kalitesinin düştüğü, özellikle ergenlerin yaşam kalitesinde düşüşün daha yüksek olduğu vurgulanmaktadır(Casas, 2011; Cavallo vd., 2006; Klocke vd., 2014; Ravens-Sieberer vd., 2013; Rees vd., 2010). Bu çalışmalar ışığında aynı yaş dönemindeki çocukların yaşam kalitesi düzeylerinde önemli farklılıklar olmadığı bilgisi araştırma bulgularımızla tutarlı görülmektedir. Çocukların gelişimsel evrelerinin özellikleri düşünüldüğünde, aynı gelişim döneminde bulunan çocukların istekleri, ihtiyaçları ve yaşadıkları problemler konusunda ortak noktaları yaşam kalitesi düzeylerinde fark olmaması şaşırtıcı değil aksine beklenen bir bulgudur.

Araştırmada çocukların yaşam kalitesi düzeyi ile ilişkisi incelenen sosyodemografik değişkenlerden dördüncüsü doğum sırası değişkenidir. Çalışma sonucunda doğum sırası değişkeninin de yaşam kalitesinde etkili bir faktör olmadığı belirlenmiştir. Aytekin, Arslan ve Küçüköğlü (2015)' nun yaptığı çalışmada çocuğun doğum sırası ile çocukların yaşam kalitesi arasında fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Demiriz ve Ulutaş (2015), çocukların öz bildirimlerine göre iki kardeşi olanların daha yüksek mutluluk ortalamasına sahip olduğu, Yucel ve Vogt Yuan (2016) ise çocukların kardeşlerinin her biri ile kurduğu bağın, yaşam kalitesiyle doğrudan ilişkili olduğunu tespit etmişlerdir.

Sonuç olarak, araştırmalarda da biyolojik ve sosyoekonomik değişkenlerle özellikle erken çocukluk dönemindeki çocukların yaşam kalitesi algılarında çok zayıf bir ilişki olduğu ve çocuğun öznel iyi oluşunu anlama ve açıklama konusunda sosyo-demografik özelliklerin sınırlı bir katkı sağladığı ifade edilmektedir. Bu sonuçlara göre araştırma bulgularının, alan yazındaki çalışmalarla tutarlılık gösterdiği düşünülebilir.

5.1.5. Çocuk Yaşam Kalitesine Dair Ebeveyn ve Çocuk Bildirimlerine İlişkin Sonuçlar

Araştırmada odaklanılan noktalardan beşinci nokta ise çocukların yaşam kalitesine ilişkin ebeveyn bildirimleri ile çocukların kendi bildirimlerinin değerlendirilmesidir. Araştırmadan elde edilen ikinci bulgu, çocukların yaşam kalitesine ilişkin bildirimlerinin

ebeveynlerin bildirimlerinden daha yüksek olduğudur. Hoşcan'ın (2010) yaptığı çalışmada ebeveynlerin çocukların fiziksel iyi oluşlarını, ilişki sorunlarını ve toplam yaşam kalitelerine ilişkin bildirimlerinin çocuklardan anlamlı seviyede daha düşük olduğu saptanmıştır. Başka bir çalışmada fiziksel iyi oluş alt boyutunda ebeveyn ve çocuk bildirimlerinde yüksek bir uyum gözlemlendiği, ancak çocuklarının duygusal ve okul sorunlarına ilişkin ebeveyn bildirimlerinin çocuklardan anlamlı seviyede daha yüksek olduğu, sosyal ve duygusal iyi oluş alt boyutlarında ise daha düşük bir uyumun olduğu belirlenmiştir (Eiser vd, 2000; Eiser ve Morse, 2001). Bazı araştırmalarda (Davis vd., 2007; Rebok vd., 2001), ebeveynler ile çocukların yaşam kalitesini farklı düzeylerde rapor etmelerinin olağan olduğu belirtilmektedir. Bunun nedeni olarak da çocuk ve ebeveynin yaşam deneyimlerinin, yaşam kalitesine ilişkin algı ve yorumlamalarını farklılaştıracağı gösterilmektedir (Jokovic, Locker ve Guyatt, 2004). Ebeveynlerin çocukla ilgili durumları çocuktan farklı şekillerde yorumlayarak (Eiser, Mohay ve Morse 2000) değerlendirme yaptıkları, özellikle annelerin çocuklarının okulda nasıl zaman geçirdiğini, tam olarak ne hissettiği bilmediği, (örneğin, okuldaki arkadaşlarına göre, çocuğun arkadaşları ile evde daha az zaman geçirdiğini düşünerek çocuklarının hayatları hakkında yanıt verdiği) belirtilmektedir (Davis vd., 2007; Rebok vd., 2001). Çocuk hakları gibi uluslararası kaynaklar 5-6 yaşındaki küçük çocukların dahi güvenilir bilgi kaynakları olduğunu ileri sürmektedir (Ben-Arieh, 2006). Thompson ve Aked (2009)'ın çalışmasında da çocuk iyi oluşuna ilişkin çocukların verdiği yanıtların yetişkinlerin verdiği yanıtlar kadar güvenilir olduğu vurgulanmaktadır.

5.2. Öneriler

- Araştırma doğrultusunda, farklı sosyo kültürel yapıya sahip ailelerle ve sağlıklı gelişim gösteren okul öncesi çağıdaki çocuklarla yaşam kalitesine dair çalışmalar yapılabilir.
- Ailelerin yaşam doyumu ve çocuklukta yaşam kalitesi ile ilgili farklı ölçme araçları ve araştırma teknikleri kullanılabilir.
- Bu çalışmada ailelerin eğitim seviyesi, ortalama geliri ve yaşı gibi özellikler açısından homojen yapıda seçilmiştir. Ancak başka çalışmalarda, Türkiye geneli düşünülerek kültürel zenginlik ve sosyal yaşam algısı açısından daha büyük örneklem üzerinde özellikle heterojen özellikler açısından karşılaştırma yapılabilecek araştırmalar yapılabilir.

- Ayrıca alanda çalışanlar tarafından çocuk yetiştirme stilleri ile çocuk yaşam kalitesini inceleyen eylem araştırmaları yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Adams, G. A., King, L. A. & King, D. W. (1996). Relationships of Job and Family Involvement, Family Social Support, and Work – Family Conflict with Job and Life Satisfaction. *Journal of Applied Psychology*, 81 (4), 411.
- Agate, J. R., Zabriskie, R. B., Agate, S. T. & Poff, R. (2009). Family Leisure Satisfaction and Satisfaction with Family Life. *Journal of Leisure Research*, 41 (2), 205-223.
- Aghaei, A., Khayyamnekouei, Z. & Yousefy, A. (2013). General Health Prediction Based on Life Orientation, Quality of Life, Life Satisfaction and Age. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 84, 569-573.
- Akandere, M., Meryem, A. C. A. R. ve Baştuğ, G. (2009). Zihinsel ve Fiziksel Engelli Çocuğa Sahip Anne ve Babaların Yaşam Doymu ve Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (22), 23-32.
- Akbağ, M. ve İmamoğlu, S. E. (2010). Cinsiyet ve Bağlanma Stillerinin Utanç, Suçluluk ve Yalnızlık Duygularını Yordama Gücünün araştırılması. *Studies*, 1 (3), 145-166.
- Akgül Gök, F. (2013). *Evli Kadın ve Erkeklerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlgili Algılarının Aile İşlevlerine Yansıması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi. Ankara.
- Mavili Aktaş A. (2004). Aile Terapisinde Sosyal Hizmet Yaklaşımı. *Aile ve Toplum*, 2 (7), 33-42.
- Akyalçın, S. (2012). *Serebral Paralizili Çocuklarda Aktivitelere Katılımın Yaşam Kalitesi Üzerine Etkisinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi. Ankara.
- Alacahan, O. (2010). Aile Birliğini Oluşturan Faktörler ve İşlevleri. *Çukurova Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 11 (1), 289-298.
- Aral, N., Baran, G., Bulut, ř. ve Çimen, S. (2000). *Çocuk Gelişimi 1*, İstanbul: Ya-Pa Yayıncılık.

- Arnett, J. J. (2000). Emerging Adulthood: A Theory of Development From The Late Teens Through The Twenties. *American Psychologist*, 55 (5), 469.
- Angeles, L. (2010). Children and Life Satisfaction. *Journal of Happiness Studies*, 11 (4), 523-538.
- Appleton, S. & Song, L. (2008). Life Satisfaction in Urban China: Components and Determinants. *World Development*, 36 (11), 2325-2340.
- Aydođdu, F. ve Dilekmen, M. (2016). Ebeveyn Tutumlarının eřitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakóltesi Dergisi*, 11 (2), 569-585.
- Aytaç, G. (2018). *Aile Yaşam Kalitesinin Aile Yılmazlığı Üzerine Etkilerinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi. İstanbul.
- Aytekin, A., Arslan, N. ve Küçükoğlu, S. (2015). Hemşirelerin 3-6 ocuklarının Yaşam Kalitesi ve Özbakım Becerilerinin İncelenmesi. *Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi*, 3 (2), 8-15.
- Baş, A. U. (2011). Investigating Levels and Predictors of Life Satisfaction among Prospective Teachers. *Eurasian Journal of Educational Research (EJER)*, (44), 71-88.
- Barbato, C. A., Graham, E. E. & Perse, E. M. (2003). Communicating in The Family: An Examination of The Relationship of Family Communication Climate and Interpersonal Communication Motives. *Journal of Family Communication*, 3 (3), 123-148.
- Barker, R. L. (2003). *The social work dictionary*. Wahington, D.C. NAWSpres.
- Bartels, M. & Boomsma, D.I. (2009). Born to be Happy? The Etiology of Subjective Wellbeing. *Behavior Genetics*, 39, 605-615.
- Baudin, N., Aluja, A., Rolland, J. P. & Blanch, A. (2011). The Role of Personality in Satisfaction with Life and Sport. *Behavioral Psychology/Psicologia Conductual*, 19 (2), 333-346.

- Bayer, A. (2013). Değişen Toplumsal Yapıda Aile. *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4 (8), 101-129.
- Beal CA, Co TJP, Dougherty D, et al. (2004) Quality Measures for Children's Health Care, *Pediatrics*, 113 (1), 199-209.
- Bekir, H., Şahin, H. ve Aydın, R. (2013). 4-7 Yaş Arası Sağlıklı Çocukların Ebeveyn Görüşlerine Göre Yaşam Kalitelerinin Belirlenmesi. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 5 (3), 7-19.
- Belsky, J. & Isabella, R. (1985). Marital and Parent - Child Relationships in The Family of Origin and Marital Change Following the Birth of A Baby: A Retrospective Analysis. *Child Development*, 56 (2), 342-349.
- Ben-Arieh, A., N. H. Kaufman, A.B. Andrews, R. M. George, B. J. Lee & J. J. Aber (der.) (2001) *Measuring and Monitoring Children's Well-Being, Social Indicators Research Series Vol:7*. London: Kluwer Academic Publishers.
- Berger, E. M. (2013). Happy Working Mothers? Investigating The Effect of Maternal Employment on Life Satisfaction. *Economica*, 80 (317), 23-43.
- Ben-Arieh, A. (2006). Measuring and Monitoring The Well-Being of Young Children Around The World. Background paper prepares for the Education for All Global Monitoring Report 2007, UNESCO. 1-34.
- Berman, A. H., Liu, B., Ullman, S., Jadbäck, I. & Engström, K. (2016). Children's Quality of Life Based on The KIDSCREEN-27: Child Self -Report, Parent Ratings and Child - Parent Agreement in a Swedish Random Population Sample. *PloS one*, 11 (3), 1-15.
- Blanchflower, D. G. & Oswald, A. J. (2004). Well-Being Over Time in Britain and The USA. *Journal of public economics*, 88 (7-8), 1359-1386.
- Bowlby, J. (1973). Attachment and loss: Volume II: Separation, anxiety and anger. In *Attachment and Loss: Volume II: Separation, Anxiety and Anger* London: The Hogarth Press and the Institute of Psycho-Analysis. 1-429.

- Booth, A. L. & Van Ours, J. C. (2008). Job Satisfaction and Family Happiness: The Part-Time Work Puzzle. *The Economic Journal*, 118 (526), 77-99.
- Boylu, A. A. ve Paçacıoğlu, B. (2016). Yaşam Kalitesi ve Göstergeleri. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD)*, 8 (15), 137-150.
- Boylu, A. A. ve Terzioğlu, R. G. (2008). Ailelerin Yaşam Kalitelerini Etkileyen Bazı Subjektif Göstergelerin İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 26 (2), 1-27.
- Budak, S. (2000). Psikoloji Sözlüğü. Ankara: Bilim ve Sanat Y.
- Büber M. (2017). *Çalışanların Tükenmişlik Düzeylerinin İş Doyumu ve Yaşam Doyumu Üzerine Etkisi: Balıkçı Sınıfı Gemiadamları Üzerinde Bir Araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi. İzmir.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2018). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem A.
- Broh, B. A. (2002). Linking Extracurricular Programming to Academic Achievement: Who Benefits and Why?. *Sociology of Education*, 75 (1), 69.
- Bronfenbrenner, U. (1986). Ecology of The Family as a Context for Human Development: Research Perspectives. *Developmental Psychology*, 22 (6), 723.
- Bronfenbrenner, U. (1994). Ecological Models of Human Development. *Readings on The Development of Children*, 2 (1), 37-43.
- Campbell, A., Converse, P. E. & Rodgers, W. L. (1976). *The Quality of American Life: Perceptions, Valuations and Satisfaction*. Russell Sage Foundation. 21-28. (Erişim: 25.05.2019. [https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=h_QWAwAAQBAJ&i=fnd&pg=PA21&dq=+Campbell,+A.,+Converse,+P.+E.+and+Rodgers,+W.+L.+\(1976\).+The+quality+of+American+life:+Perceptions,+evaluations,+and+satisfactions.+Russell+Sage+Foundation.+2128.+&ots=gLFamDRoLy&sig=66OBnssbDPHu_DWeV5VpCaUtcM&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false](https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=h_QWAwAAQBAJ&i=fnd&pg=PA21&dq=+Campbell,+A.,+Converse,+P.+E.+and+Rodgers,+W.+L.+(1976).+The+quality+of+American+life:+Perceptions,+evaluations,+and+satisfactions.+Russell+Sage+Foundation.+2128.+&ots=gLFamDRoLy&sig=66OBnssbDPHu_DWeV5VpCaUtcM&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false)

- Campbell, A. (1981). The Sense of Well-Being in America: *Recent Patterns and Trends*. 75 (3), 763-764. New York: McGraw-Hill.
- Casas, F., Coenders, G., Cummins, R. A., González, M., Figuer, C. & Malo, S. (2008). Does subjective well-being show a relationship between parents and their children?. *Journal of Happiness Studies*, 9 (2), 197-205.
- Casas, F. (2011). Subjective Social Indicators and Child and Adolescent Well-Being. *Child Indicators Research*, 4 (4), 555-575.
- Cavallo, F., Zambon, A., Borraccino, A., Sieberer, UR., Torsheim, T. & Lemma, P. (2006). Girls Growing Through Adolescence Have a Higher Risk of Poor Health. *Quality Life Research*, 15, 1577-1585.
- Cenkseven, F. (2004). *Üniversite Öğrencilerinde Öznel ve Psikolojik İyi Olmanın Yordayıcılarının İncelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Cheung, Hoi Yan, Chan, Alex W. H., (2009). The Effect of Education on Life Satisfaction Across Countries. *The Alberta Journal of Educational Research*, 55 (1), 124-136.
- Chibucos, T. R., Leite, R. W. & Weis, D. L. (Eds.). (2005). *Readings in Family Theory*. California: Sage Publications.
- Chow, H. P. (2005). Life Satisfaction Among University Students in a Canadian Prairie City: A Multivariate Analysis. *Social Indicators Research*, 70 (2), 139-150.
- Chow, H. P. (2005). Life satisfaction among university students in a Canadian prairie city: A multivariate analysis. *Social indicators research*, 70 (2), 139-150.
- Chu, P. S., Saucier, D. A. & Hafner, E. (2010). Meta-analysis of The Relationships Between Social Support and Well-Being in Children and Adolescents. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 29 (6), 624-645.
- Corey, G. (2008). *Psikolojik Danışma Kuram ve Uygulamaları* (T. Ergene, Çev.). Ankara: Mentis.

- Cosner, T. L., Chandler, T. A. & Spies, C. (1980). Theories and Instruments for Student Assessment. *Community College Review*, 7 (4), 51-57.
- Crivello, G., Camfield, L. & Woodhead, M. (2009). How Can Children Tell Us About Their Wellbeing? Exploring The Potential of Participatory Research Approaches Within Young Lives. *Social Indicators Research*, 90 (1), 51-72.
- Csikszentmihalyi, M. & Schneider, B. (2001). Conditions for Optimal Development in Adolescence: An Experiential Approach. *Applied Developmental Science*, 5 (3), 122-124.
- Cutler, H. A. & Radford, A. (1999). Adult Children of Alcoholics: Adjustment to A Collegeenvironment. *The Family Journal: Counseling and Therapy For Couples and Families*, 7, 148-153.
- Çeçen- Eroğlu, A. R. ve Dingiltepe, T. (2012). The Comparison of Adolescents From Single Parent Families and Intact Families in Terms of Life Satisfaction and Quality of Life. *Ilkogretim Online*, 11 (4), 1077-1086.
- Çelenk, S. (2003). Okul Başarısının Ön Koşulu: Okul Aile Dayanışması. *İlköğretim Online*, 2 (2), 28-34.
- Çelik, M. ve Yazgan İnanç, B. (2009). Evlilik doyum ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18 (2), 247-269.
- Dağdelen, M. (2008). *Üretim ve Hizmet Sektöründe Çalışan İşçilerde Ruhsal Sağlık Düzeyi, Ruhsal Belirti Dağılımı, Algılanan Sağlık, İş Doyumu, Yaşam Doyumu ve Sosyodemografik Özelliklerinin Karşılaştırılması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Dağlı A. ve Baysal, N. (2016). Yaşam Doyumu Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15 (59), 1250-1262.
- Davies, L. & Iqbal, Z. (1997). Tensions in Teacher Training for School Effectiveness The of Pakistan. *School Effectiveness and School Improvement*. 8 (2), 254-266.

- Davies, P. T. & Cummings, E. M. (1998). Exploring Children's Emotional Security as a Mediator of The Link Between Marital Relations and Child Adjustment. *Child Development, 69 (1), 124-139.*
- Davis, E., Nicolas, C., Waters, E., Cook, K., Gibbs, L., Gosch, A. & Ravens-Sieberer, U. (2007). Parent-Proxy and Child Self-Reported Health-Related Quality of life: Using Qualitative Methods to Explain The Discordance. *Quality of Life Research, 15 (5), 863-871.*
- De Benedictis, F. M., Selvaggio, D. & De Benedictis, D. (2004). Cough, Wheezing and Asthma in Children: Lesson from The Past. *Pediatric Allergy and Immunology, 15 (5), 386-393.*
- Deci, E. L. & Ryan, R. M. (2008). Facilitating Optimal Motivation and Psychological Well-Being Across Life's Domains. *Canadian Psychology, 49, 14-23.*
- Demirel, Ö. ve Ün, K. (1987). *Eğitim Terimleri: Açıklamalar, İngilizce-Türkçe Sözlük, Türkçe-İngilizce Sözlük.* Ankara: Şafak Matbaası.
- Demirel, C. (2018). *Yetişkinlerde Bağlanma Stillerinin Mutluluk, Yaşam Doyumu ve Depresyon ile İlişkinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Işık Üniversitesi. İstanbul.
- Demiriz, S. ve Ulutaş, İ. (2016). Çocuklar Ne kadar mutlu? Bazı Değişkenlere Göre Çocuklarda Mutluluğun Belirlenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi. 7(1), 16-24.*
- Dermott, E. (2014). *Intimate Fatherhood: A Sociological Analysis.* London: Routledge. s.176.
- Diener, E. (1984). Subjective Well-Being. *Psychological Bulletin, 95, 542-575.*
- Diener, E., Sandvik, E., Seidlitz, L. & Diener, M. (1993). The Relationship Between Income and Subjective Well-Being: Relative or Absolute?. *Social Indicators Research, 28 (3), 195-223.*
- Diener, E. (2000). Subjective Well-Being: The Science of Happiness and A Proposal for A National Index. *American Psychologist, 55 (1), 34-43.*

- Drobnic, S., Beham, B. & Prag, P. (2010). Good Job, Good Life? Working Conditions and Quality of Life in Europe. *Social Indicators Research*, 99 (2), 205-225.
- Dökmen, Z. (2018). Bem Cinsiyet Rolü Envanterinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *DTCF Dergisi*, 35 (1), 81-87.
- Duffett, A., Johnson, J., Farkas, S., Kung, S. & Ott, A. (2004). *All Work and No Play? Listening to What Kids and Parents Really Want From Out-Of-School Time*. Brooklyn: Public Agenda.
- Durak, A. (1994). Beck Umutsuzluk Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 9 (31), 1-11.
- Eamon, M. K. (2001). The Effects of Poverty on Children's Socioemotional Development: An Ecological Systems Analysis. *Social Work*, 46 (3), 256-266.
- Efeoğlu, İ. E. ve Özgen, H. (2007). İş Aile Yaşam Çatışmasının İş Stresi İş Doyumu ve Örgütsel Bağlılık Üzerindeki Etkileri: İlaç Sektöründe Bir Araştırma. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16 (2), 237-254.
- Eiser, C., Mohay, H. & Morse, R. (2000). The Measurement of Quality of Life in Young Children. *Child: Care, Health and Development*, 26 (5), 401-414.
- Eiser, C. & Morse, R. (2001). Can Parents Rate Their Child's Health-Related Quality of Life? Results of a Systematic Review. *Quality of Life Research*, 10 (4), 347-357.
- Eser, E., Yüksel, H., Baydur, H., Erhart, M., Saatli, G., Özyurt, B. C. ve Ravens-Sieberer, U. (2008). Çocuklar İçin Genel Amaçlı Sağlıkla İlgili Yaşam Kalitesi Ölçeği (Kid-KINDL) Türkçe Sürümünün Psikometrik Özellikleri. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 19 (4), 409-417.
- Özel, E. ve Zelyurt, H. (2016). Anne Baba Eğitiminin Aile Çocuk İlişkilerine Etkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 16 (36), 9-34.
- Eriş, H. M. ve Anıl, D. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Kalitesi Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31 (3). 491-504.

- Erten, H. (2012). *Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 5-6 Yaş Çocuklarının Sosyal Beceri, Akran İlişkileri ve Okula Uyum Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İzlenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi. Denizli.
- Eryılmaz, A. (2012). Ergenler Öznel İyi Oluşlarını Anne ve Babaları ile İlişki Kurmak Aracılığıyla Nasıl Yükseltmektedir? *Düşünen Adam: Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 25, 252-257.
- Evirgen, N. (2010). *Aile İçi Örüntülerin Çocukların Alguları Açısından İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi. Ankara.
- Fahey, T., Whelan, C. T. & Maître, B. (2005). *First European quality of life survey: income inequalities and deprivation*. Dublin: Economic and Social Research Centre. 1-74.
- Fakirullahoğlu P. (2016). *Öznel Aile Mutluluğu Ölçeği Geliştirilmesi ve Güvenirlik Geçerlik Çalışması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi. Erzurum.
- Fingerman, K. L., Cheng, Y. P., Birditt, K. ve Zarit, S. (2011). Only As Happy As The Least Happy Child: Multiple Grown Children's Problems and Successes and Middle-Aged Parents' Well-Being. *Journals of Gerontology Series B: Psychological Sciences and Social Sciences*, 67 (2), 184-193.
- Freudiger, P. (1983). Life Satisfaction Among Three Categories of Married Women. *Journal of Marriage and the Family*, 45 (1). 213-219.
- Frones, I. (2007). Theorizing indicators. *Social Indicators Research*, 83 (1), 5-23.
- Gander, M. J., Gardiner, H. W., (çev.) Onur, B., Dönmez, A., ve Çelen, N. (2007). *Çocuk ve Ergen Gelişimi*. İstanbul: İmge
- Gil, G. A. (1996). Analysis of the Williams and Batten questionnaire on the quality of school life in Spain. *Reading Literacy in an International Perspective*, (202) 223-240.
- Glass Jr, J. C. & Jolly, G. R. (1997). Satisfaction in Later Life Among Women 60 or Over. *Educational Gerontology: An International Quarterly*, 23(4), 297-314.

- Güven, S. (1991). *Aile Yaşam Dönemleri ve Özelliklerinin Ev İdaresi İlkeleri Yönünden İncelenmesi*.(Yayınlanmamış Doktora Tezi).Hacettepe Üniversitesi.Ankara.
- Güler, M. (2007). *Kuşaklararası Annelik Bilişleri, Kişilik Özelliği, Yaşam Doyumu ve Çocuk Yetiştirme Hedefler* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi. Mersin.
- Güler, T. (2009). *Okul Öncesi Eğitimde Ailenin Önemi ve Okul Aile İşbirliği*. G. Haktanır (Ed.). Okul Öncesi Eğitime Giriş. Ankara: Anı
- Greene, K. V. & Yoon, B. J. (2004). Religiosity, Economics and Life Satisfaction. *Review of Social Economy*, 62 (2), 245-261.
- Greenhaus, J. H. & Beutell, N. J. (1985). Sources of Conflict Between Work and Family Roles. *Academy of Management Review*, 10 (1), 76-88.
- Haybron D.M. (2004). Happiness and The Importance of Life Satisfaction, Delivered at the Department of Philosophy, University of Arizona. 1-22. Erişim: 20.05.2019. <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.199.9197&rep=rep1&type=pdf>
- Holder, M. D. & Coleman, B. (2009). The Contribution of Social Relationships to Children's Happiness. *Journal of Happiness Studies*, 10 (3), 329-349.
- Hollar, D. (2003). A Holistic Theoretical Model for Examining Welfare Reform: Quality of Life. *Public Administration Review*, 63 (1), 90-104.
- Holloway, J. H. (2002) Extracurricular Activities and Student Motivation, *Educational Leadership*, 60 (1), 80- 81.
- Hoşcan, S. (2010). *9-12 Yaş Çocuklarının Evlilik Çatışması Algısı ile Yaşam Kalitesi Arasındaki İlişkide Ebeveyn Tutumunun Aracı Etkisinin İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Hoy, B. D., Suldo, S. M. & Mendez, L. R. (2013). Links Between Parent's and Children's Levels of Gratitude, Life Satisfaction and Hope. *Journal of Happiness Studies*, 14 (4), 1343-1361.

- TÜİK (2016). İstatistiklerle Aile. Haber Bültesi. Erişim: 24.05.2019.
<http://www.tuik.gov.tr/PdfGetir.do?id=21523>
- Jokovic, A., Locker, D. & Guyatt, G. (2004). How Well Do Parents Know Their Children? Implications For Proxy Reporting Of Child Health-Related Quality Of life. *Quality Of Life Research*, 13 (7), 1297-1307.
- Jones, A. P. & Butler, M. C. (1980). A Role Transition Approach To The Stresses Of Organizationally İnduced Family Role Disruption. *Journal of Marriage and The Family*, 42 (2). 367-376.
- Johnson, R. K. & Nicklas, T. A. (2004). Position Of The American Dietetic Association: Dietary Guidance For Healthy Children Aged 2 to 11 Years. *Journal of The American Dietetic Association*. 104 (4), 660-667.
- Kabasakal, Z. ve Uz Baş, A. (2013). Öğretmen Adaylarında Yaşam Doyumunun Yordayıcısı Olarak Problem Çözme Becerileri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2 (1), 27-35.
- Kaçan Softa, H., Öztürk, A., Sonkaya, C. ve Düşünceli, H. (2016). Zihinsel Engelli Çocuğu Olan Anne ve Babaların Aile Yükü ve Yaşam Doyumlarının İncelenmesi. *Uluslararası Hakemli Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi*, 5 (Kış- İlkbahar Dönemi), 37-54.
- Kahyaoğlu, O. (2008). *Yaşam Memnuniyeti ve Yaşam Memnuniyetini Etkileyen Değişkenler ile Ekonometrik Uygulama: Türkiye Örneği* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi. İzmir.
- Kalogeraki, S. (2012). The Measurement of Children's Well-being during Recessionary Times. *International Journal of Health, Wellness & Society*, 2(1). (Erişim: 20.05.2019
https://www.childrensociety.org.uk/sites/default/files/tcs/research_docs/12pp%20Well-being%20Report.pdf
- Kangal, A. (2013). Mutluluk Üzerine Kavramsal Bir Değerlendirme ve Türk Hanehalki İçin Bazı sonuçlar. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (44), 214-233.

- Karakaş, B. ve Çevik, Ö. C. (2016). Çocuk Refahı: Çocuk Hakları Perspektifinden Bir Değerlendirme. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18 (3), 887-906.
- Kayataz, M. (2005). Türkiye'de Okulöncesi Eğitiminin Fayda-Maliyet Analizi. *İstanbul, AÇEV*.
- Kılıçaslan, Y. (2012). *Okul Öncesine Devam Eden 5-6 Yaş Grubu Öğrencilerin Benlik Kavramlarının Annelerinin Yaşam Doyumları Bağlamında İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi. İstanbul.
- Klocke, A., Clair, A. & Bradshaw, J. (2014). International Variation in Child Subjective Well-Being. *Child Indicators Research*, 7 (1), 1-20.
- Kurumu, T. D. (2011). *Büyük Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kuşgöz, A., (2005). *Pansiyonlu ve Normal Devlet İlköğretim İle Özel İlköğretim Öğrencilerinin Beslenme, Fiziksel Aktivite Alışkanlıkları ve Fiziksel Uygunluklarının Değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Muğla Üniversitesi. Muğla.
- Köker, S. (1991). *Normal ve Sorunlu Ergenlerin Yaşam Doyumu Düzeylerinin Karşılaştırılması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Larson, J. H. & Holman, T. B. (1994). Premarital Predictors of Marital Quality and Stability. *Family Relations*, 43 (2), 228-237.
- Linnakylä, P. & Brunell, V. (1996). Quality of School Life in The Finnish and Swedish Speaking Schools in Finland. *Reading literacy in an International Perspective*, 41 (4), 203-217.
- Lobel, S. A. (1991). Allocation of Investment in Work and Family Roles: Alternative Theories and Implications for Research. *Academy of Management Review*, 16 (3), 507-521.
- Löfdahl, A. & Hägglund, S. (2006). Power and Participation: Social Representations Among Children in Pre-School. *Social Psychology of Education*, 9 (2), 179-194.

- Lyubomirsky, S., King, L. & Diener, E. (2005). The Benefits of Frequent Positive Affect: Does Happiness Lead to Success?. *Psychological Bulletin*, 131 (6), 803.
- Mahon, N.E., Yarcheski, A. & Yarcheski, T.J. (2005). Happiness as Related to Gender and Health in Early Adolescents. *Clinical Nursing Research*, 14 (2), 175-190.
- Main, G. (2014). Child Poverty and Children's Subjective Well-Being. *Child Indicators Research*, 7 (3), 451-472.
- Majeed, A., Fraser, B. J. & Aldridge, J. M. (2002). Learning Environment and Its Association with Student Satisfaction Among Mathematics Students in Brunei Darussalam. *Learning Environments Research*, 5 (2), 203-226.
- Marriage, K. & Cummins, R. A. (2004). Subjective Quality of Life and Self-Esteem in Children: The Role of Primary and Secondary Control in Coping with Everyday Stress. *Social Indicators Research* 66, (1/2), 107-122.
- Metin, B. ve Özyaydın, M.M. (2016). Çalışma ve Refah (İkinci Baskı). Ankara: Gazi
- Mınuchin, P. (1985). Families and Individual Development: Provocations from the Field of Family Therapy. *Child Development*. 56 (2), 289–302.
- Mok, M. M. C. & Flynn, M. (2002). Determinants of students' quality of school life: A path model, *Learning Environments Research*, 5 (3), 275-300.
- Muluk G. E. (2004). *Alt ve Üst Sosyo – Ekonomik Düzeydeki Ailelerin Aile Yapılarının Anne – Çocuk İlişkisinin İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi. Ankara.
- Myers, D. G. & Diener, E. (1995). Who is Happy?. *Psychological Science*, 6 (1), 10-19.
- Myers, J. E., Sweeney, T. J. & Witmer, J. M. (2000). The Wheel of Wellness Counseling for Wellness: A Holistic Model for Treatment Planning. *Journal of Counseling & Development*, 78, 251-266.
- Neugarten, B. L., Havighurst, R. J. & Tobin, S. S. (1961). The Measurement of Life Satisfaction. *Journal of Gerontology*. 16 (2), 134-143.

- Nomaguchi, K. M. (2012). Parenthood and Psychological Well-Being: Clarifying The Role of Child Age and Parent–Child Relationship Quality. *Social Science Research*, 41 (2), 489-498.
- Önder, F. C. ve Yılmaz, Y. (2012). Ortaöğretim Öğrencilerinde Görülen Kuraldışı Davranışları Yordamada Yaşam Doyumu ve Anne-Baba Stillерinin Rolü. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 12 (3), 1737-1748.
- Özbeу, S., Mercan, M. ve Alisinanoğlu, F. (2018). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 48-72 Aylık Çocukların Yaşam Kalitesi ile Öz Düzenleme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *JRES*, 5 (2), 157-173.
- Özmete, E. (2010). Aile Yaşam Kalitesi Dinamikleri: Aile İletişimi, Ebeveyn Sorumlulukları, Duygusal, Duygusal Refah, Fiziksel/Materyal Refahın Algılanması. *Journal of International Social Research*, 3 (11), 456-467.
- Öztürk, S. M. ve Boylu A.A. (2013). *Tek Ebeveynli Ailelerin Yaşadıkları Ekonomik Güçlüklerin İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi. Ankara.
- Özyürek, A., Özkan, İ., Begde Z. ve Yavuz, N.F. (2019). Çocuğu İlkokula Devam Eden Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Görüş ve Tutumları Arasındaki İlişki. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39 (1), 323-340.
- Parke, R. D. (2004). Development in The Family. *Annu. Rev. Psychol.*, 55, 365-399.
- Pavot, W. & Diener, E. (1993). The Affective And Cognitive Context Of Self Reported Measures Of Subjective Well-Being. *Social Indicators Research*, 28, 1-20.
- Pollmann-Schult, M. (2013). Parenthood and Life Satisfaction in Germany. *Comparative Population Studies*, 38 (1), 85-108.
- Proctor, C. L., Linley, P. A. & Maltby, J. (2009). Youth Life Satisfaction: A Review of The Literature. *Journal of Happiness Studies*, 10 (5), 583-630.
- Ramachandran, R. & Radhika, R. (2012). Socioeconomic Status and Life Satisfaction in Cross Cultural Perspective: The Elderly in Japan and India. *International Journal of Humanities and Social Science*, 2 (16), 285-297.

- Ravens-Sieberer, U., Gosch, A., Abel, T., Auquier, P., Bellach, B. M., Bruil, J., & (2001). Quality of life in Children and Adolescents: A European Public Health Perspective. *Sozial-und Präventivmedizin*, 46 (5), 294-302.
- Ravens-Sieberer, U., Gosch, A., Rajmil, L., Erhart, M., Bruil, J., Power, M. & Mazur, J. (2008). The KIDSCREEN-52 quality of life measure for children and adolescents: psychometric results from a cross-cultural survey in 13 European countries. *Value in health*, 11 (4), 645-658.
- Ravens-Sieberer, U., Gosch, A., Rajmil, L., Erhart, M., Bruil, J., Duer, W. & (2013). Children's Quality of Life in Europe: National Wealth and Familial Socioeconomic Position Explain Variations in Mental Health and Wellbeing—A Multilevel Analysis in 27 EU Countries. *Public Health*, 1–9.
- Rebok, G., Riley, A., Forrest, C., Starfield, B., Green, B., Robertson, J. & Tambor, E. (2001). Elementary School-Aged Children's Reports of Their Health: a Cognitive Interviewing Study. *Quality of Life Research*, 10 (1), 59-70.
- Rees, G., Goswami, H. & Bradshaw, J. (2010) Developing An Index of Children's Subjective Well-Being in England. London: The Children's Society
- Reed, M. (2014). (2014). The good childhood report. London: The Children's Society. (Erişim, 20.05.2019) https://www.childrenssociety.org.uk/sites/default/files/publications/the_good_childhood_report_2014_-_final.pdf
- Rollins, B. C. & Feldman, H. (1970). Marital Satisfaction Over The Family Life Cycle. *Journal of Marriage and the Family*, 20-28.
- Ryff, C.D. (1989). Happiness is Everything or Is It? Explorations On The Meaning of Psychological Wellbeing. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57, 1069-1081.
- Sağlam, M. ve Aral, N. (2017). Tarihsel Süreç İçerisinde Çocuk ve Çocukluk Kavramları. *Çocuk ve Medeniyet Dergisi*, 1 (2), 43-56.

- Sarı, M. ve Cenkseven, F. (2008). İlköğretim öğrencilerinde okul yaşam kalitesi ve benlik kavramı. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5 (2), 1-16.
- Satıcı, S. A. ve Gürhan, C. (2017). Gender Differences in Social Connectedness: A Meta-Analysis Study. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (2), 1-18.
- Selçukoğlu, Z. (2001). *Araştırma Görevlilerinde Tükenmişlik Düzeyi ile Yalnızlık ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi. Konya.
- Semerci, U. P. ve Erdoğan, E. (2014). Türkiye’de Çocukların Gözünden Çocuğun İyi Olma Hali Alanlarının ve Göstergelerinin Tanımlanması ve Değerlendirilmesi. Ankara: Unicef. 6-37.
- Shin, D. C. & Johnson, D. M. (1978). Avowed Happiness as an Overall Assessment of Quality of Life. *Social Indicator Research*, 5, 475-492.
- Sheldon, K. M. & Bettencourt, B. A. (2002). Psychological Need-Satisfaction and Subjective Well-Being Within Social Groups. *British Journal of Social Psychology*, 41(1), 25-38.
- Solak Arabacı, M. (2018). *5-6 Yaş Grubu Çocukların Ebeveynleri ve Akranlarıyla İlişkileri ile Ebeveynlerinin Evlilik Yaşam Doyumlarının İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi. Ankara.
- Stearns, E. & Glennie, E. J. (2010). Opportunities to Participate: Extracurricular Activities Distribution Across and Academic Correlates in High Schools. *Social Science Research*, 39 (2), 296-309.
- Swick, K. J. & Williams, R. D. (2006). An Analysis of Bronfenbrenner’s Bio-Ecological Perspective for Early Childhood Educators: Implications for Working with Families Experiencing Stress. *Early Childhood Education Journal*, 33 (5), 371-378.
- Şendoğdu, M. C. (2000). *Anaokuluna Devam Eden 5-6 Yaş Çocuklarının Anne Babalarını Algulamaları İle Anne Babaların Kendi Tutumlarını Algulamaları Arasındaki İlişki* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi. Ankara.

- Şengül, P. (2017). *Perceived Reactions of Mothers, Fathers, Friends to Negative Emotions and Adolescent Psychological Well-Being*.(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).Özyeğin Üniversitesi. İstanbul.
- Şirin, H. D. (2014). Ailelerde Sosyo- Demografik - Ekonomik Değişkenlerin Aile Yaşam Kalitesine Etkileri. *E-AJELI (Anatolian Journal of Educational Leadership and Instruction)*, 2 (1), 31-46.
- Şişman, M. (2017). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Pegem A.
- Tepeli, K. ve Arı, R. (2011). Okul Öncesi Eğitim Öğretmeni ve Öğretmen Adaylarının İletişim ve Sosyal Becerilerinin Karşılaştırılmalı Olarak İncelenmesi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*,26, 385-394.
- Terry, T. & Huebner, E. S. (1995). The Relationship Between Self - Concept and Life Satisfaction in Children. *Social Indicators Research*, 35 (1), 39-52.
- Thompson, S. D. & Walker, A. C. (2004). Satisfaction with Parenting: A Comparison Between Adolescent Mothers and Fathers. *Sex roles*, 50 (9-10), 677-687.
- Trani, J. F. & Cannings, T. I. (2013). Child Poverty in an Emergency and Conflict Context: A Multidimensional Profile and an Identification of The Poorest Children in Western Darfur. *World Development*, 48, 48-70.
- Tüfekçioğlu, E. (2002). *Okul Öncesi 4-6 Yaş Çocuklarında Algısal Motor Gelişim Programlarının Denge ve Çabukluk Üzerine Etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi. İstanbul.
- Uusitalo-Malmivaara, L. (2012). Global and School-Related Happiness in Finnish School Children. *Journal of Happiness Studies*,13 (4), 601-619.
- Uusitalo-Malmivaara, L. & Lehto, J. E. (2013). Social Factors Explaining Children's Subjective Happiness and Depressive Symptoms. *Social Indicators Research*, 111 (2), 603-615.
- Uyan-Semerci, P., Müderrisoğlu, S., Karatay, A., Ekim-Akkan, B., Kılıç, Z., Oy, B., ve Uran, Ş. (2012). Eşitsiz Bir Toplumda Çocukluk: Çocuğun "İyi Olma Hali" ni Anlamak İstanbul Örneği. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi.

- Uyguç, N., Arbak, Y., Duygulu, E. ve Çıraklar, N. H. (2013). İş ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin Üç Temel Varsayım Altında İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13 (2), 193-204.
- Ülker Tümlü, G. ve Recepoğlu, E. (2013). Üniversite Akademik Personelinin Psikolojik Dayanıklılık ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki. *Journal of Higher Education & Science/Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 3 (3), 205- 213.
- Ünüvar, P., Çalışandemir, F., Tagay, Ö. ve Amini, F. (2015). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Mutluluk Algısı (Türkiye ve Afganistan Örneği). *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 1 -22.
- Univar, P. ve Tagay, Ö. (2015). Çalışan Evli Kadınların Toplumsal Cinseiyet Rollerini, Yaşam, İş Doyumu ve Evlilik Uyumlarının İncelenmesi. *Kadın/Woman 2000*, 16 (2), 21-44.
- Vara, S. (1999). *Yoğun Bakım Hemşirelerinde İş Doyumu ve Genel Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi. İzmir.
- Varni, J. W., Seid, M. & Rode, C. A. (1999). The PedsQL™: Measurement Model for The Pediatric Quality of Life Inventory. *Medical Care*, 32 (2), 126-139.
- Whoqol Group. (1995). The World Health Organization Quality of Life Assessment (WHOQOL): Position Paper From The World Health Organization. *Social Science & Medicine*, 41 (10), 1403-1409.
- Witter, R. A., Okun, M. A., Stock, W. A. & Haring, M. J. (1984). Education and Subjective Well-Being: A Meta-Analysis. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 6 (2), 165-173.
- Yalcin, I. (2015). Relationships Between Well-Being and Social Support: A Meta Analysis of Studies Conducted in Turkey. *Turkish Journal of Psychiatry*, 26 (1), 21-32.
- Yancar, C. (2005). *Madde Bağımlılarında İkinci Eksen Komorbidite ve Kişilik Özelliklerinin Bağımlılık Şiddeti ve Yaşam Kalitesine Etkisinin Değerlendirilmesi*.

Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul.

Yapıcı, A. (2006). *Alkol Bağımlılığında Depresyon ve Anksiyetenin Yetiyitimi ve Yaşam Kalitesine Etkisi*. Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul.

Yılmaz, H. ve Ülker, M. (2018). Kadınlarda Çocukluk Dönemi Mutluluk Anıları ile Ebeveynlik Rollerine İlişkin Kendilik Algısı. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7 (1), 47-57.

Yucel, D. & Yuan, A. S. V. (2016). Parents, Siblings or Friends? Exploring Life Satisfaction Among Early Adolescents. *Applied Research in Quality of Life*, 11 (4), 1399-1423.

Yetim, Ü. (1991). *Kişisel Projelerin Organizasyonu ve Örüntüsü Açısından Yaşam Doyumu* (Yayımlanmamış Doktora Tezi).Ege Üniversitesi, İzmir.

Yolcuoğlu, İ. G. (2009). Sosyal Çalışma ve Çocuğun İyilik Hali. *Journal of Society & Social Work*, 20 (1), 85-93.

Young, J. E., Klosko, J. S. & Weishaar, M. E. (2003). *Schema Therapy: A Practitioner's Guide*. New York: The Guilford Press.

Zedeck, S. & Mosier, K. L. (1990). Work in the Family and Employing Organization. *American Psychologist*, 45(2), 240.

Zhang, X. (2012). The Effects of Parental Education and Family Income on Mother–Child Relationships, Father–Child Relationships and Family Environments in the People's Republic of China. *Family Process*, 51 (4), 483-497.

Zulling, KJ., Valois, RF. & Drane, JW. (2005). Adolescent Distinctions Between Quality of Life and Self - Rated Health in Quality of Life Research. *Health and Quality of Life Outcomes*, 3 (64), 1-9.

EKLER

Ek-1: Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgiler

Ölçeği dolduran Kişi	Anne () Baba ()
Çocuğun Doğum Tarihi	... /... /..... (Gün/ay/yıl)
Çocuğun cinsiyeti	Kız () Erkek ()
Çocuğun kardeş sayısı	
Çocuğun Doğum sırası	
Çocuğun okul öncesi eğitime kaç yaşında başlama yaşı	
Okula devam süresi	
Aile yapısı	Çekirdek aile () Geniş aile () Tek ebeveynli aile ()
Aile yapısı tek ebeveynli ise çocuk hangi ebeveynle birlikte yaşıyor?	
Aile üyelerinin dışında evde yaşayan var mı?	Evet () Hayır ()
Aile üyelerinin dışında evde yaşayan varsa çocuğa yakınlık derecesi nedir?	
Çocuğun ilk iki yılında bakımını üstelenen kişi/kişiler	Anne () Baba () Kreş () Bakıcı () Büyük ebeveynlerden biri ()
Evlilik süresi	
Yaşadığı ev tipi	Gecekondu () Apartman dairesi () Diğer ().....
Ailenin En uzun yaşadığı yer	Kırsal () Kent ()
Annenin yaşı	Baba yaşı
Annenin eğitim düzeyi	Babanın eğitim düzeyi

Ek-2: Aile Yaşam Doyum Ölçeği Madde Örnekleri

AYDÖ

Yönerge: Aşağıda verilen ifadeleri/sıfatları cümledeki boşluğa doldurarak kendinize en yakın hissettiğiniz duyguyu işaretleyiniz. Her bir satır için sadece bir kutucuk işaretleyiniz.

Evde ailemle birlikte olduğumda, kendimi genellikle hissederim.

		Tamamen	Oldukça	Biraz	Kararsızım	Biraz	Oldukça	Tamamen		
1	Mutlu								Mutsuz	1
2	Birlikte								Yalnız	2
3	Neşeli								Hüzünlü	3

Ek-3: Kiddy KINDL 4 – 6 Yaş Çocuk Ölçeği Madde Örnekleri

Lütfen bana biraz kendinden söz et?

Sen bir kız mısın yoksa oğlan mı? ☐ kız ☐ oğlan
Kaç yaşındasın ? _____ yaşındayım
Kaç kardeşin (erkek, kız kardeşin veya ablan, abin) var?
☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 5 den fazla
Bir ana okuluna veya kreşe gidiyor musun?
☐ Ana okulu ☐ Kreş ☐ İkisine de gitmiyorum

Şimdi sana bir örnek okuyacağım:

Şu cümleyi duyduğunda : "Geçen hafta canım dondurma yemek istedi" , bana bunun ne kadar sıklıkta olduğunu söyleyebilir misin ?

Bu sorunun üç tane cevabı olabilir: Hiçbir zaman, bazen ve çok sık

Bu durumda senin cevabın hangisi olurdu? Şunlardan hangisini söyledin...

Geçen hafta boyunca canım hiçbir zaman dondurma yemek istemedi
Geçen hafta boyunca canım bazen dondurma yemek istedi veya
Geçen hafta boyunca canım çok sık dondurma yemek istedi

Çocuğun cevabı! Eğer çocuk cevap verme şeklini anlamış görünüyorsa birinci soru ile devam edin. Aksi halde örneği tekrarlayın.

Çok iyidim. Hadi şimdi başlayalım.

1. Öncelikle bedensel sağlığınla ilgili birşeyler öğrenmek istiyoruz...

Geçen hafta boyunca...	hiçbir zaman	bazen	çok sık
1. ... Kendimi hasta hissettim	☐	☐	☐
2. ... Baş ağrım veya karın ağrım oldu	☐	☐	☐

2. ... ve genel olarak neler hissettiğin hakkında bir kaç şey...

Geçen hafta boyunca...	hiçbir zaman	bazen	çok sık
1. ... Eğlendim ve çok güldüm	☐	☐	☐
2. ... Canım sıkıldı	☐	☐	☐

3. ...ve kendin hakkındaki duyguların...

Geçen hafta boyunca...	hiçbir zaman	bazen	çok sık
1. ... Kendimle gurur duydum	☐	☐	☐
2. ... Kendimden hoşlandım (kendimden memnun oldum)	☐	☐	☐

Ek-4: KINDL Ebeveyn Ölçeği Madde Örnekleri

1. Bedensel iyilik

Geçen hafta boyunca ...	hiçbir zaman	nadiren	bazen	sıklıkla	her zaman
1. ... çocuğum kendini hasta hissetti	☐	☐	☐	☐	☐
2. ... çocuğumun baş ağrısı veya karın ağrısı oldu	☐	☐	☐	☐	☐
3. ... çocuğum yorgun ve bitkindi	☐	☐	☐	☐	☐
4. ... çocuğum kendini güçlü ve enerji dolu hissetti	☐	☐	☐	☐	☐

2. Duyusal iyilik

Geçen hafta boyunca ...	hiçbir zaman	nadiren	bazen	sıklıkla	her zaman
1. ... çocuğum eğlendi ve çok güldü	☐	☐	☐	☐	☐
2. ... çocuğumun canı herhangi bir şey yapmak istemedi	☐	☐	☐	☐	☐
3. ... çocuğum kendini yalnız hissetti	☐	☐	☐	☐	☐
4. ... çocuğum korku duydu veya kendinden emin olamadı	☐	☐	☐	☐	☐

3. Özsaygı

Geçen hafta boyunca ...	hiçbir zaman	nadiren	bazen	sıklıkla	her zaman
1. ... çocuğum kendisiyle gurur duydu	☐	☐	☐	☐	☐
2. ... çocuğum kendini herşeyin üstünde hissetti	☐	☐	☐	☐	☐
3. ... çocuğum kendinden memnundu	☐	☐	☐	☐	☐
4. ... çocuğumun bir çok güzel düşüncesi vardı	☐	☐	☐	☐	☐

4. Aile

Geçen hafta boyunca ...	hiçbir zaman	nadiren	bazen	sıklıkla	her zaman
1. ... çocuğum anne babası olarak bizimle iyi geçindi	☐	☐	☐	☐	☐
2. ... çocuğum evde kendini iyi hissetti	☐	☐	☐	☐	☐
3. ... evde çocuğumla tartıştık	☐	☐	☐	☐	☐
4. ... çocuğum benim kendisine hükmettiğimi düşündü	☐	☐	☐	☐	☐

Ek-5: Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden Alınan İzin Belgesi

T.C.
ANTALYA VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 98057890-20-E.14305401
Konu : Anket Uygulaması

19.09.2017

İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE
ANTALYA

Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı İlköğretim Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi Memnune AYKAÇ YAMAN'ın "Aile Yaşam Doyumu ile Çocukların Yaşam Kalitesi Arasındaki İlişki" adlı araştırmasını, İlimiz Alanya İlçesinde bulunan bağımsız Anaokulları ve İlkokullarda uygulama isteği ile ilgili 25/08/2017 tarih ve 30726 sayılı yazısı, İl Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma Değerlendirme ve İnceleme komisyonumuz tarafından, 15/09/2017 tarihinde incelenerek "Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinlerine Yönelik İzin ve Uygulama Genelgesi" esaslarına uygun olduğu tespit edilmiştir.

Komisyonumuzca, "Aile Yaşam Doyumu ile Çocukların Yaşam Kalitesi Arasındaki İlişki" isimli araştırmasını, İlimiz Alanya İlçesinde bulunan bağımsız Anaokulları ve İlkokullardaki anasınıflarında görevli öğretmenlere ve öğrencilere, Okul Müdürlüklerinin bilgisi, takibi ve sorumluluğunda, bahse konu Genelge ve çalışma takvimi doğrultusunda, eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmaksızın yapılması,

Söz konusu araştırmanın bitimine müteakip; sonuç raporunun iki örneğinin CD ortamında Müdürlüğümüz Ar-Ge bürosuna gönderilmesi kaydıyla uygulanması, Komisyonca uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, Valilik Makamının 23/02/2015 tarih ve 5347 sayılı yetki devrine göre olurlarınıza arz ederim.

Mehmet KARAKAŞ
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

OLUR
19.09.2017

Yüksel ARSLAN
Vali a.
İl Milli Eğitim Müdürü

Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü
Soğuksu Mah. Hamidiye Cad. MERKEZ/ANTALYA
E-posta: projeler07@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Mehmet KARAKAŞ Md. Yrd.
Tel: (0 242) 238 60 00
Faks: (0 242) 238 61 11

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrakorgu.meb.gov.tr> adresinden 26f0-1acf-3dfc-9953-cc26 kodu ile teyit edilebilir.

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporum sadece Akdeniz Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

28/06/2019

Memnune AYKAÇ

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Memnune AYKAÇ
Doğum Yeri ve Tarihi : Alanya / 24.05.1991

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü
Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrenimi : Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim
Anabilim Dalı

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri :

İş Deneyimi

Stajlar: İzmir Karşıyaka Anaokulu, (4-5 Yaş Grubu), Eylül 2012-Haziran 2013

Projeler: Kardeş Şehir Projesi – Okul Öncesi Eğitim Ortamının İncelenmesi ve Bilgi Paylaşımı, Almanya Bielefeld Belediyesi – T.C. Alanya Milli Eğitim Müdürlüğü, Ekim 2008, Öğrenci.

Çalıştığı Kurumlar:

Goldcity Otel - Mini Club ve Animasyon 2007- 2009 Yaz Sezonları

MEB- Alanya Şükrü Mülazımoğlu İlkokulu Ücretli Okul Öncesi Öğretmeni Eylül – Kasım 2013,

MEB Alanya Gazi İlkokulu Ücretli Okul Öncesi Öğretmeni Kasım- Şubat 2013,

MEB Şanlıurfa Viranşehir Belediye İlkokulu – Okul Öncesi Öğretmeni 2014- 2017,

Alanya Cumhuriyet İlkokulu – Okul Öncesi Öğretmeni 2017 – 2018,

Alanya Ali İhsan Dimçay İlkokulu – Okul öncesi Öğretmeni 2018 yılı itibariyle.

İletişim

E-Posta Adresi : memnuneaykacc@gmail.com

Tarih : 28/06/2019

İNTİHAL RAPORU

22.05.2019

Turnitin

Turnitin Orjinallik Raporu

İşleme kodu: 22-May-2019 06:25 +03
NUMARA: 1134194292
Kelime Sayısı: 10307
Gönderildi: 1

Tezson Memnune Aykaç tarafından

Benzerlik Endeksi
%15

Kaynağa göre Benzerlik	
Internet Sources:	%8
Yayımlar:	%2
Öğrenci Ödevleri:	%13

2% match (20-Kas-2018 tarihli öğrenci ödevleri)
[Submitted to Ege Üniversitesi on 2018-11-20](#)

2% match (02-Ağu-2016 tarihli öğrenci ödevleri)
[Submitted to Muğla University on 2016-08-02](#)

1% match (17-Haz-2016 tarihli öğrenci ödevleri)
[Submitted to Istanbul Aydın University on 2016-06-17](#)

1% match (01-Kas-2018 tarihli internet)
http://www.sosyalaramalar.com/cilt10/say49_pdf/Seoitim/arslannamli_nihan.pdf

1% match (26-Eki-2018 tarihli internet)
<http://oep.hku.edu.tr/Dosyalar/18052017114507.pdf>

< 1% match (15-Nis-2019 tarihli internet)
http://kavim.asoscongress.com/files/Egitim_Bilimleri_%C3%96zet_Kitap%C3%A7%C4%B1%C4%9F%C4%B1.pdf

< 1% match (04-May-2019 tarihli internet)
http://ressjournal.com/Makaleler/2067032812_12%20Zelha%20YAZICI.pdf

< 1% match (05-Şub-2015 tarihli internet)
<http://library.cu.edu.tr/tezler/8292.pdf>

< 1% match (27-Kas-2018 tarihli internet)
http://www.dergj.edu.edu.tr/egitimbilimleri/arsiv/2016_c7/2016_Haziran/80_ilkay_ulutas/80_ilkay_ulutas_SF.pdf

< 1% match (22-Şub-2016 tarihli öğrenci ödevleri)
[Submitted to Marmara University on 2016-02-22](#)

< 1% match (24-May-2018 tarihli öğrenci ödevleri)
[Submitted to Gaziantep Aniversitesi on 2018-05-24](#)

< 1% match (13-Kas-2018 tarihli internet)
<http://www.icci-epok.org/dosyalar/files/EPOK2018kongresiozet13.pdf>

< 1% match (15-Tem-2016 tarihli öğrenci ödevleri)
[Submitted to TechKnowledge Turkey on 2016-07-15](#)

< 1% match (11-Nis-2019 tarihli internet)
<http://tsm.org/archives/archive-detail/article-preview/monosemptomatik-enrezis-nokturnal-ocuklarda-aktior/16538>

< 1% match (11-Tem-2013 tarihli öğrenci ödevleri)
[Submitted to Yeditepe University on 2013-07-11](#)

< 1% match (25-Ara-2014 tarihli öğrenci ödevleri)
[Submitted to Istanbul Gelişim University on 2014-12-25](#)

< 1% match (28-Haz-2017 tarihli öğrenci ödevleri)
[Submitted to Ege Üniversitesi on 2017-06-28](#)

< 1% match (02-Şub-2016 tarihli öğrenci ödevleri)
[Submitted to Eastern Mediterranean University on 2016-02-02](#)

< 1% match (09-Nis-2019 tarihli internet)
<http://earsiv.odu.edu.tr:8080/ispul/bitstream/11489/811/1/10206299.pdf>

< 1% match (29-Kas-2015 tarihli öğrenci ödevleri)
[Submitted to Istanbul University on 2015-11-29](#)

< 1% match (yayımlar)
SOYGÜT, Gonca, ÇAKIR, Zehra and KARAOSMANOĞLU, Alp, "Ebeveynlik biçimlerinin değerlendirilmesi : Young ebeveynlik ölçeği'nin psikometrik özelliklerine ilişkin bir inceleme", Türk Psikolooolar Derneği, 2008.

< 1% match (09-Ara-2014 tarihli internet)
<http://www.tjoh.org/ojs/index.php/TJPH/article/download/153/97>

< 1% match (06-Oca-2016 tarihli öğrenci ödevleri)
[Submitted to Cumhuriyet University on 2016-01-06](#)

< 1% match (16-Haz-2015 tarihli internet)
http://www.researchgate.net/publication/262876160_4-7_YA_ARASI_SALIKLI_OCUKLARIN_EBEVEYN_GRERNE_GRE_YAAM_KALTELERNN_BELLENMES_DETERMINATION_OF_LIFE_QUALITY_OF_HE_7_YEARS_ACCORDING_TO_THEIR_PARENTS_VIEWS

< 1% match (25-Mar-2019 tarihli internet)
<https://studylibr.com/doc/1622414/milli-e%C4%9Fitim-%C5%9Furular%C4%B1nda-okul->

file:///C:/Users/ZELHA/Downloads/Turnitin_Originality_Report_1134194292.html

1/11